

Қазақстан Республикасының
Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі

Инфляцияға шолу
2011 жылғы 2-тоқсан

Мазмұны

Мазмұны	2
Негізгі терминдер және ұғымдар	3
Графиктердің және кестелердің тізбесі.....	6
Резюме	8
2011 жылғы 2-тоқсандағы инфляция болжамын бағалау.....	8
2011 жылғы инфляция болжамы.....	9
1. Инфляциялық үдерістер	11
1.1. Тұтыну бағалары.....	11
1.2. Базалық инфляция	12
1.3. Экономиканың нақты секторындағы бағалар	14
1.3.1. Өнеркәсіп өндірісіндегі бағалар	14
1.3.2. Ауыл шаруашылығындағы бағалар	15
1.3.3. Кәсіпорындар мониторингі.....	15
2. Инфляция факторлары.....	18
2.1. Жиынтық сұраныс	18
2.1.1. Жеке тұтыну және инвестициялық сұраныс.....	18
2.1.2. Мемлекеттік тұтыну	20
2.1.3. Сыртқы сектор	22
2.2. Өндіріс	26
2.3. Еңбек нарығы	27
2.3.1. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық	27
2.3.2. Жалақы және өнімділік.....	29
3. Ақша ұсынысы	31
3.1. Ақша агрегаттары	31
3.1.1. Ақша базасы.....	31
3.1.2. Ақша массасы.....	32
3.1.3. Айналыстағы қолма-қол ақша.....	33
3.2. Қаржы нарығы	33
3.2.1. Резиденттердің депозиттері	33
3.2.2. Экономикаға кредиттер.....	36
3.2.3. Банктердің активтері және міндеттемелері	38
3.2.4. Қаржы нарығындағы ставкалар	42
4. Ақша-кредит саясатының құралдары және операциялары.....	44
4.1. Ішкі валюта нарығындағы үстемдіктер	46
4.2. Ең төменгі резервтік талаптар	47
4.3. Ашық нарықтағы операциялар.....	48
4.4. Тұрақты механизмдер	49

Негізгі терминдер және ұғымдар

1-бөлім бойынша. Инфляциялық үдерістер

Инфляция Қазақстан Республикасында Астана және Алматы қалаларында, барлық облыс орталықтарында және қалалар мен аудан орталықтарының таңдаулы топтары бойынша халықтың жеке тұтынуы үшін сатып алынатын тауарлардың және қызмет көрсетулердің бағаларының жалпы деңгейінің өзгеруін сипаттайтын тұтыну бағасы индексі (ТБИ) негізінде есептеледі. Инфляцияны есептеуге арналған тұтыну қоржыны үй шаруашылығы шығыстарының құрылымын көрсетеді және халық тұтынуында неғұрлым үлестік салмаққа ие болып отырған 508 тауар мен қызмет көрсетуді қамтиды.

Базалық инфляция – жекелеген әкімшілік, жағдайға байланысты және маусымдылық сипаттағы факторлардың ықпалынан бағаның қысқа мерзімді біркелкі емес өзгеруін болдырмайтын инфляция.

2004 жылдан бастап Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі мынадай әр түрлі 5 әдістеме бойынша базалық инфляцияны есептеуді жүзеге асырады:

- 1-ші базалық инфляция: көкөніс, жеміс-жидек, бензин және көмір бағасының өсуін есепке алмағандағы инфляция;
- 2-ші базалық инфляция: көкөніс, жеміс-жидек, реттелетін қызмет көрсету және энергия ресурстары бағасының өсуін есепке алмағандағы инфляция;
- 3-ші базалық инфляция: 5 ең жоғары және 5 ең төмен баға өсімдерін есепке алмағандағы инфляция;
- 4-ші базалық инфляция: trimmed mean - ТБИ есептеу кезінде жиынтық салмағы кемінде 8% және 92%-дан асатын құрамдас бөліктер алынып тасталынады, яғни бағасы анағұрлым өзгерген (өскен немесе төмендеген) тауарлар мен қызметтер ескерілмейді;
- 5-ші базалық инфляция: median CPI - ТБИ есептеу кезінде бағалардың өзгеруі бойынша ранжирленген қатардың ортасында болатынды қоспағанда, бағалардың барлық өзгеруі есепке алынбайды, яғни статистикалық медиана. Median CPI жиынтық салмағы 50%-ға тең немесе асатын бірінші құрамдас бөлік бағасының өзгеруіне тең болады.

2002 жылдан бастап Ұлттық Банк жүргізетін **Кәсіпорындар мониторингі** шеңберінде нақты сектор кәсіпорындарының инфляциялық күтулерін зерттеу жүзеге асырылуда. Бұл зерттеу пікіртерім жүргізілген кәсіпорындар басшыларының кәсіпорындардың өндірістік қызметіне қатысты бағаларымен, оның ішінде өткен және алдағы тоқсандағы дайын өнімге және өндірісте пайдаланылатын шикізат пен материалдарға сұраныс және бағаға қатысты сапалық бағаларымен («көтеріледі», «төмендейді», «өзгеріссіз қалады») сипатталады.

Диффузиялық индекс кәсіпорындардың «көтеріледі» деген жауаптары үлесінің және кәсіпорындардың «өзгеріссіз» деген жауаптары жартысының үлесі сомасы ретінде шығарылады. Бұл индекс қаралып отырған көрсеткіштің өзгеріс динамикасын сипаттайтын жинақталған индикатор болып табылады. Бұл ретте индекстің 50-ден жоғары мәні көрсеткіштің оң өзгерісін, 50-ден төмен мәні теріс өзгерісін білдіреді.

2-бөлім бойынша. Инфляция факторлары

Бюджетке **түсімдерге** кірістер (салық түсімдері, салықтық емес түсімдер, негізгі капиталды сатудан түскен түсімдер), бюджеттік кредиттерді өтеу, мемлекеттің қаржылық активтерін сатудан түсімдер кіреді.

Бюджеттің шығыстары шығындар (ағымдағы және күрделі), бюджеттік кредиттер, қаржылық активтерді сатып алу болып табылады.

3-бөлім бойынша. Ақша ұсынысы

Ақша базасына (резервтік ақша) Ұлттық Банктің кассаларындағы қолма-қол ақшаны қоспағанда, Ұлттық Банк айналысқа шығарған қолма-қол ақша (Ұлттық Банктен тыс қолма-қол ақша), банктердің аударылатын және басқа депозиттері, аударылатын банктік емес қаржылық ұйымдардың депозиттері мен мемлекеттік және мемлекеттік емес қаржылық емес ұйымдардың Ұлттық Банктегі теңгедегі ағымдағы шоттары кіреді.

Тар ақша базасы банктердің Ұлттық Банктегі басқа депозиттерін есепке алмағандағы ақша базасын білдіреді.

M1 ақша агрегаты айналыстағы қолма-қол ақша сомасы және банктік емес заңды тұлғалардың және халықтың теңгедегі аударылатын депозиттері сомасы ретінде есептеледі.

M2 ақша агрегаты M1 ақша агрегатына плюс теңгедегі басқа депозиттер және банктік емес заңды тұлғалардың және халықтың шетел валютасындағы аударылатын депозиттеріне тең.

Ақша массасы (M3) Ұлттық Банктің және банктердің баланстары шоттарын шоғырландыру негізінде айқындалады. Ол айналыстағы қолма-қол ақшадан және заңды тұлға - резиденттер мен үй шаруашылығы - резиденттердің ұлттық және шетел валютасындағы аударылатын және басқа депозиттерінен тұрады.

Аударылатын депозиттер – барлық депозиттер, бұлар: 1) кез келген уақытта номиналы бойынша айыппұлсыз және шектеусіз ақшаға айналдыруға болатын; 2) чектің, траттаның немесе жиро-тапсырмалардың көмегімен еркін аударылатын; 3) төлемдерді жүзеге асыру үшін кеңінен пайдаланылатын депозиттер. Аударылатын депозиттер тар ақша массасының бір бөлігі болып табылады.

Басқа депозиттерге, негізінен, белгілі бір уақыт кезеңі өткеннен кейін алуға болатын немесе әдеттегі коммерциялық операцияларға пайдалану үшін қолайлылығын азайтатын әр түрлі шектеулері бар және негізінен жинақ ақшасы тетіктеріне қойылатын талаптарға жауап беретін жинақ және мерзімдік депозиттер жатқызылады. Сонымен қатар, басқа депозиттерге сондай-ақ шетел валютасымен көрсетілген аударылмайтын салымдар мен депозиттер кіреді.

KazPrime индикаторы Қазақстанның банкаралық депозиттерінің KazPrime индикаторын қалыптастыру туралы келісімге қатысушы банктерде банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасын білдіреді. Әрбір баға белгілеуге Келісімге қатысушылардың бірінің депозитіне ақша тарту және орналастыру ставкасы, сондай-ақ ақша орналастыру және тарту көлемі қосылады. Баға белгілеудің ең төменгі көлемі – 150 млн. теңге. Баға белгілеулер арасындағы ең жоғары спрэд – 100 базистік тармақ (жылдық 1,00%). Жобаны іске қосу сәтінде банкаралық депозиттің жүйеленген мерзімі үш ай болады.

4-бөлім бойынша. Ақша-кредит саясатының құралдары және операциялары

Ұлттық Банктің Қазақстан қор биржасындағы (ҚҚБ) валюталық сауда-саттықтарға қатысу коэффициенті Ұлттық Банктің ҚҚБ-дағы сауда-саттықтың нетто-көлеміне нетто-қатысуының арақатынасы (сатып алудан шетел валютасын сатуды шегеріп тастау) ретінде есептеледі.

Ақша нарығындағы Ұлттық Банк операцияларының сальдосы айналыстағы қысқа мерзімді ноталар, банктердің Ұлттық Банктегі депозиттік және

корреспонденттік шоттарындағы қалдықтар көлемінің өзгеруі және мемлекеттік бағалы қағаздарды сатып алу және сату бойынша нетто-операциялар сомасы ретінде есептеледі.

Графиктердің және кестелердің тізбесі

Графиктер

- 1-график. 2011 жылғы инфляция фактісі және болжамы
- 2-график. Тоқсандық инфляцияның және оның құрамдас бөліктерінің динамикасы
- 3-график. Жылдық инфляцияның және оның құрамдас бөліктерінің динамикасы
- 4-график. Тоқсандық инфляцияның және базалық инфляцияның динамикасы
- 5-график. Жылдық инфляцияның және базалық инфляцияның динамикасы
- 6-график. Өнеркәсіп өнімін өндіруші кәсіпорындар бағалары индексінің динамикасы
- 7-график. Ауыл шаруашылығы өнімі бағалары индексінің динамикасы
- 8-график. Сұраныс пен бағалар өзгерісінің диффузиялық индекстері
- 9-график. Жиынтық сұраныс құрамдас бөліктерінің ЖІӨ өсуіне үлесі
- 10-график. Халықтың шығыстары мен кірістерінің динамикасы
- 11-график. Негізгі капиталға инвестицияларға шығыстардың динамикасы
- 12-график. Мемлекеттік бюджеттің орындалуы
- 13-график. Металдың әлемдік бағасының динамикасы
- 14-график. Мұнайдың (Брент), бидайдың (Канада) әлемдік бағасының динамикасы
- 15-график. Ағымдағы операциялар шотының балансы
- 16-график. Теңгенің нақты айырбас бағамдарының индекстері
- 17-график. Теңгенің АҚШ долларына шаққандағы номиналдық айырбас бағамының динамикасы
- 18-график. Теңгенің еуроға және Ресей рубліне шаққандағы ресми бағамының динамикасы
- 19-график. Нақты жалпы ішкі өнімнің өсуіне экономиканың негізгі саларының үлесі
- 20-график. Экономикалық белсенді халықтың құрылымы
- 21-график. Нақты жұмыссыздық деңгейі
- 22-график. Еңбек өнімділігінің және нақты жалақының динамикасы
- 23-график. Ақша агрегаттарының динамикасы
- 24-график. Ақша мультипликаторының және оның құрамдас бөліктерінің динамикасы
- 25-график. Депозиттердің және сыйақы ставкаларының динамикасы
- 26-график. Заңды тұлғалар депозиттерінің өзгеру динамикасы
- 27-график. Жеке тұлғалар депозиттерінің өзгеру динамикасы
- 28-график. Экономикаға кредиттер және олар бойынша сыйақы ставкаларының динамикасы
- 29-график. Заңды тұлғаларға берілген кредиттер динамикасы
- 30-график. Халыққа берілген кредиттер динамикасы
- 31-график. Банктер активтерінің динамикасы
- 32-график. Банктер активтерінің құрылымы
- 33-график. Банктер міндеттемелерінің динамикасы
- 34-график. Банктер міндеттемелерінің құрылымы
- 35-график. KazPrime индикаторының динамикасы
- 36-график. РЕПО операциялары бойынша ставкалар динамикасы
- 37-график. Ұлттық Банктің ішкі нарықтағы операцияларының сальдосы
- 38-график. Ұлттық Банк ставкалары дәлізінің шекаралары
- 39-график. Банктердің Ұлттық Банктегі корреспонденттік шоттарындағы қалдықтары
- 40-график. Ішкі валюта нарығындағы сауда-саттық көлемі
- 41-график. Ұлттық Банктің Қазақстан Қор Биржасына қатысу коэффициенті
- 42-график. Ең төменгі резервтік талаптар нормативінің орындалуы

43-график. Қысқа мерзімді ноталарды орналастыру көлемі және олар бойынша кірістілік

44-график. Айналыстағы қысқа мерзімді ноталар

45-график. Ұлттық Банк тартқан депозиттер бойынша сыйақы көлемі және ставкалары

46-график. Ұлттық Банктің банктерден тартқан депозиттер бойынша өтелмеген міндеттемелерінің көлемі

47-график. Ұлттық Банктің қайта қаржыландыру операцияларының көлемі

48-график. Ұлттық Банктің қайта қаржыландыру операциялары бойынша өтелмеген міндеттемелерінің көлемі

Кестелер

1-кесте. Баға индекстерінің және сауда талаптарының өзгеруі

2-кесте. Ұлттық Банк активтерінің және пассивтерінің өзгеру динамикасы

3-кесте. Ақша массасы өзгерістерінің динамикасы

4-кесте. Резиденттердің депозиттерінің өзгеру динамикасы

Резюме

2011 жылғы 2-тоқсанда инфляция 1,3% (2010 жылғы 2-тоқсанда – 1,4%) деңгейінде қалыптасты, 2011 жылғы маусымның қорытындылары бойынша инфляция 8,4% (2010 жылғы желтоқсанда – 7,8%) болды.

Қазақстанда 2011 жылғы 2-тоқсанда инфляциялық үдерістердің қалыптасуы монетарлық факторлар тарапынан ең аз ықпал ету аясында жүрді. Мәселен, 2011 жылғы сәуір-маусымда ақша массасы 4,9%-ды құрады, ақша базасы 2,8%-ға кеңейді.

2011 жылғы 2-тоқсанда инфляция өсуінің негізгі факторлары әлемдік тауар нарықтарында бағаның өсуінен болған тұрақты емес ахуал, оның ішінде Қазақстан экспортының негізгі позициялары, халық ақша кірістерінің тұрақты өсуі, 2010 жылғы 1 шілдеден бастап бюджеттің қызметкерлеріне жалақының көтерілумен инфляциялық күтулердің үдеуі болып табылады.

Бұдан басқа, экономикадағы инфляциялық қысымның сақталуына экономикадағы іскерлік белсенділіктің ұлғаюы ықпал етті. 2011 жылы Қазақстанның экономикасы дамудың жоғары қарқынын көрсетті. Мәселен, 2011 жылғы 1-тоқсанда ЖІӨ нақты өсуі 6,8% болды. Бұл ретте өндірістің өсуі тау-кен өндіруші және өңдеуші өнеркәсіпті, сауданы, көлікті, байланысты және құрылысты қоса алғанда, іс жүзінде барлық салалар бойынша байқалды.

Ұлттық Банк баға тұрақтылығын, теңгенің айырбастау бағамының тұрақтылығын және елдің қаржы секторының тұрақтылығын қамтамасыз етуге бағытталған 2011 жылға арналған ақша-кредит саясатының негізгі бағыттарына сәйкес шаралар қабылдады.

2011 жылы инфляцияның кейбір үдеуі арасында, сондай-ақ инфляциялық күтулердің ықпал етуі мақсатында Ұлттық Банк ресми қайта қаржыландыру ставкасын 2011 жылғы 9 наурыздан бастап 7,5%-ға дейін көтеру туралы шешім қабылдады. 2011 жылғы 2-тоқсанда ресми қайта қаржыландыру ставкасы, сондай-ақ банктердің Ұлттық Банктегі депозиттері бойынша пайыздық ставкалары өзгерген жоқ.

2011 жылғы 31 мамырдан бастап ең аз резервтік талаптар нормативі банктердің ішкі міндеттемелері бойынша 2,5%-ға және банктердің өзге міндеттемелері бойынша 4,5%-ға дейін көтерілді (бұрын – тиісінше 1,5% және 2,5%).

Ұлттық валютаның тұрақтылығын қамтамасыз ету шеңберінде Ұлттық Банк теңгенің айырбас бағамымен ахуалды үнемі қадағалап отырады. Теңгенің айырбас бағамының басқарылатын өзгермелі режимге өту кезеңнен бастап 2011 жылғы 28 ақпанда ішкі валюта нарығындағы ахуал теңгенің АҚШ долларына қатынасы бойынша аздап нығайуы кезінде тұрақты болып қалып отыр.

Ақша нарығында қысқа мерзімді өтімділікті реттеуді Ұлттық Банк қысқа мерзімді ноталарды эмиссиялау және банктерден депозиттерді тарту жолымен жүргізді. 2011 жылғы 2-тоқсанда осы операциялардың көлемі жоғары болып қалды. Ұлттық Банк олардың ағымдағы өтімділігін қолдау үшін қайта қаржыландыру заемдарын берді, бұл ретте оларға сұраныс шектеулі болып қалды.

2011 жылғы 2-тоқсандағы инфляция болжамын бағалау

2011 жылғы 2-тоқсанда инфляцияның нақты қалыптасқан деңгейі (1,3%) «Инфляцияға шолудың» алдыңғы басылымында жарияланған болжамнан төмен болды (1,4-1,6%). Инфляция кезеңнің ішінде болжамдық мәндерден төмен болып қалыптасты.

Бағаның негізі өсімі 2011 жылғы 2-тоқсанда азық-түлік тауарларына және азық-түлікке жатпайтын тауарларға тиесілі болды. Олардың құрылымында жармалардың, оның ішінде қарақұмық жармасы мен тарының, ет өнімдерінің, қанттың және жанар-

жағар май материалдарының қымбаттауын атап көрсетуге болады. Бұл ретте жеміс-көкөніс өнімінің және жұмыртқаның бағасы төмендеді. Өткен жылдардың динамикасын талдай отырып, осы тауарлар бағасының төмендеуі осы кезеңге тән екендігін атап өткен жөн, өйткені бұл маусымдық факторымен байланысты. Қанттың, сондай-ақ жарма өнімдері бағасының өсуі әлемдік тауар нарықтарындағы тұрақты емес жағдайға байланысты болды.

2011 жылғы сәуір-маусымда азық-түлікке жатпайтын тауарлар тарпынан инфляцияның қалыптасуына негізгі салым жанар-жағар май материалдарына тиесілі болды. Бұл ретте осы тауарлардың қымбаттауына әлемдік шикізат нарықтарындағы ахуал басты фактор болды. 2011 жылғы 2-тоқсанда ақылы қызмет көрсету тарапынан аздап ықпал етті.

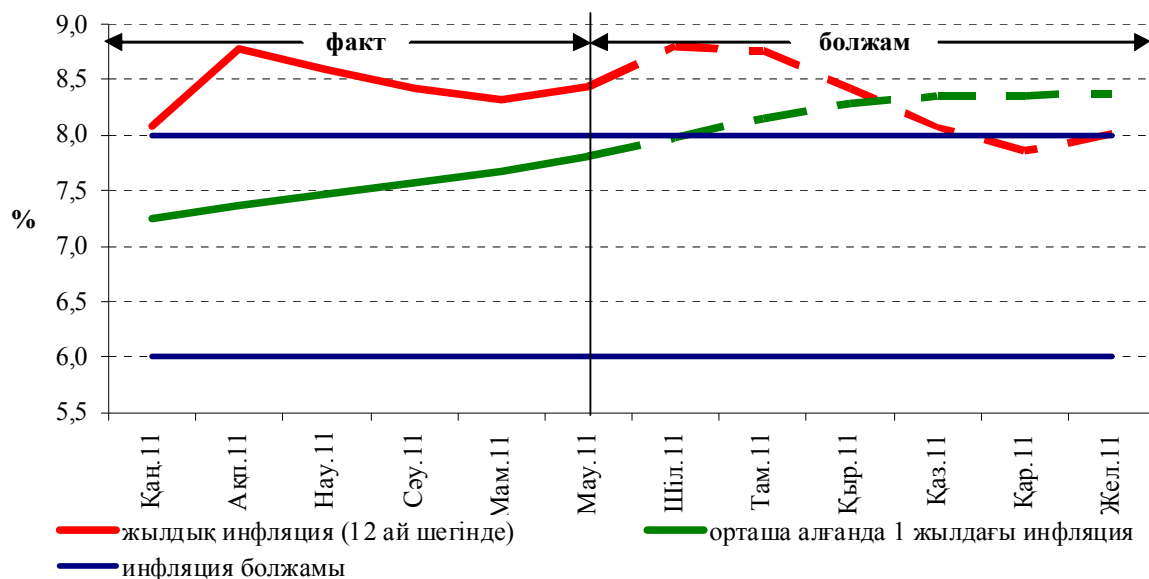
Жылдық көрсетуде инфляцияның нақты деңгейі 2011 жылғы маусымның қорытындысы бойынша (8,4%) «Инфляцияға шолудың» алдыңғы басылымында жарияланған болжамдық мәннен жоғары болып қалыптасты (8,5-8,7%)

2011 жылғы инфляция болжамы

Қазақстан Республикасының 2011 жылға арналған ақша-кредит саясатының негізгі бағыттарына сәйкес инфляцияны 6-8% шегінде ұстап тұру Ұлттық Банктің негізгі мақсаты болып белгіленген (1-график).

1-график

2011 жылғы инфляция фактісі және болжамы

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Бұл ретте инфляциялық үдерістерді 2011 жылы қалыптастыру жиынтық сұраныс пен ұсыныстың тепе-теңсіздігі аясында жүретін болады. Бұл елдің экономикалық дамуындағы оң үрдістер шикізат және азық-түліктік әлемдік нарықтарындағы сақталып отырған жоғары баға, бюджеттен жалақының, зейнетақының, жәрдемақының және өзге де әлеуметтік төлемдердің көтерілуі аясында болды. Бұдан басқа, тауарлар мен қызмет көрсетудің жекелеген нарықтарындағы бәсекелестіктің төменгі деңгейі 2011 жылы инфляциялық үдерістердің қалыптасуына теріс ықпал ететін болады.

Бұл ретте монетарлық факторлар тарапынан инфляцияға ең аз ықпалды ескере отырып, ақша-кредит саясатының шаралары Қазақстанның тұтынушылық нарығында баға тұрақтылығын сақтау мәселесінде жеткіліксіз болуы мүмкін. Бұл жағдайларда,

Ұлттық Банк 2011 жылға арналған мақсатты дәлізді арттыру мүмкіндігін жоққа шығармайды. Сонымен қатар ақша-кредит саясаты қалыптасқан макроэкономикалық жағдайларға бара-бар болады. Экономикадағы ақша ұсынысы экономиканың өсуіне сәйкес келетін деңгейде сақталады.

2011 жылғы 3-тоқсанға инфляция болжамы 0,6-0,8%-ды (2010 жылғы 3-тоқсанда нақты инфляция 0,8% болды) құрайды. Тұтастай алғанда, бұл деңгей алдыңғы жылдарға тән шілде-қыркүйектің инфляциялық үдерістеріне сәйкес келеді. Бұл күтулер ең алдымен, жақын арадағы инфляцияның қалыптасуы ауысымдылық факторының ықпалына, сондай-ақ 2011 жылғы шілдеде бюджеттен жалақының, жәрдемақылардың көтерілуіне байланысты инфляциялық күтулердің үдеуіне және халықтың сатып алушылық сұранысының көтерілуіне байланысты.

Бұл ретте тауарлар мен қызмет көрсетулердің жекелеген түрлеріне (жұмыртқа, сүт және жеміс-көкөніс өнімдері) бағаның төмендеуі күтілуде. Жанар-жағар май материалдарының, сондай-ақ жаңа оқу жылының басталуына орай білім беру қызметі, киім және аяқ киім, кеңсе, баспа бұйымдары және кітаптар бағасының кейбір өсуін жоққа шығармайды.

2011 жылғы қыркүйектің қорытындылары бойынша жылдық инфляция 8,2-8,4% деңгейінде күтіледі.

2011 жылғы 4-тоқсанға инфляция болжамы 1,8-2,0% құрайды (2010 жылғы 4-тоқсанда нақты инфляция 2,4% деңгейде қалыптасты), бұл 2011 жылғы желтоқсанның аяғындағы 7,9-8,1% жылдық инфляцияға сәйкес келеді.

Әдетте, тұтыну нарығындағы ахуал соңғы айларды бағаның көтерілуімен сипатталады. Бұл маусымдылық факторына және мерекелерге байланысты тұтынушылық сұраныстың жандануына байланысты. 2011 жылғы қазан-желтоқсанда жеміс және көкөністер, жұмыртқа, сүт және ет өнімдері, киім және аяқ киім сияқты тауарларға және қызмет көрсетулерге, тұрғын үй-коммуналдық қызметтің жекелеген түрлеріне бағаның өсуі күтіледі.

Бұдан басқа, ұзақ мерзімді кезеңде мұнайдың әлемдік бағасының тұрақты өсуінің сақталуы елдің ішіндегі отын және жанар-жағар май материалдары бағасының қалыптасуына қысым көрсететін болады. Осы тауарлардың тауарлар мен қызмет көрсетудің жекелеген түрлері өндірісінде пайдаланатындығын ескере отырып, бұл өндіріске арналған шығындардың және, тиісінше, тауарлар мен қызмет көрсетудің түпкілікті құнының өсуіне ықпал ететін болады.

1. Инфляциялық үдерістер

1.1. Тұтыну бағалары

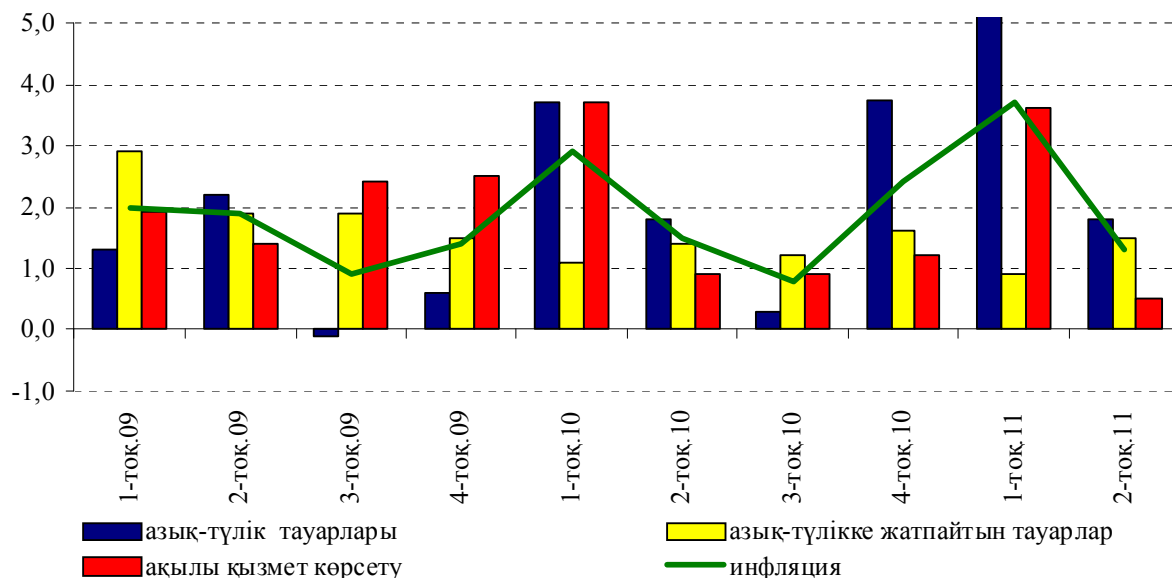
2011 жылғы 2-тоқсанда инфляция 2011 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда аз қарқынмен өсті, бұл ретте 2010 жылғы 2-тоқсанмен салыстырғанда инфляция едәуір баяулады. 2011 жылғы сәуір-маусымда инфляция 1,3% деңгейінде (2011 жылғы қаңтар-наурызда – 3,7%) қалыптасты.

2011 жылғы 2-тоқсанда инфляция қарқынының бәсеңдеуі азық-түлік тауарлары және халыққа көрсетілетін ақылы қызмет бағасының өсуінің баяулауына байланысты болды.

Азық-түлік тауарлары – 1,8%-ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 1,5%-ға және ақылы қызмет көрсету 0,5%-ға қымбаттады (2-график).

2-график

Тоқсандық инфляцияның және оның құрамдас бөліктерінің динамикасы (өткен кезеңге %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

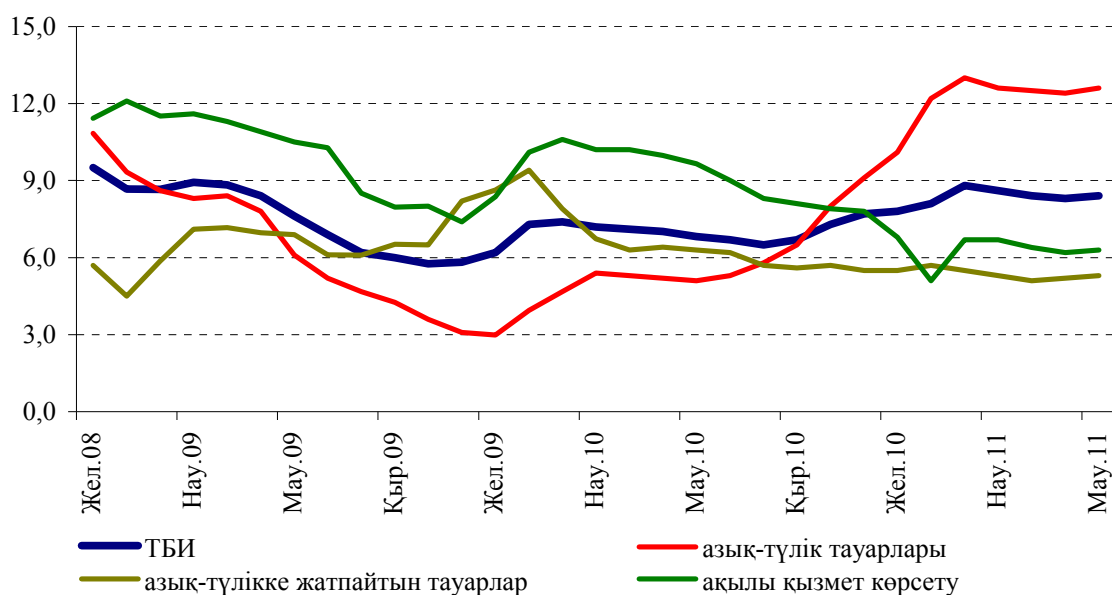
2011 жылғы 2-тоқсанда бағаның өсуінің баяулауы мынадай тауарларға тиесілі болды: жарма – 2011 жылғы 1-тоқсандағы 38,6%-дан 14,0%-ға дейін, қант – 12,0%-дан 2,5%-ға дейін, бидай ұны – 7,7%-дан 3,6%-ға дейін, ет және ет өнімдері – 6,9%-дан 3,7%-ға дейін, жемістер және көкөністер – бағаның 16,4%-дан 0,3%-ға дейін төмендеуі. Халыққа ақылы қызмет көрсету тобында бағаның өсуінің баяулауы мыналарға тиесілі болды: электр энергиясы – 2011 жылғы сәуір-маусымдағы 9,4%-дан 2011 жылғы сәуір-маусымда 0,0%-ға дейін, суық су – 4,5%-дан 0,2%-ға дейін, құқықтық қызмет – 4,4%-дан 0,0%-ға дейін, ыстық су – 3,1%-дан 1,9%-ға дейін төмендеуі, орталық жылыту – бағаның 3,6%-дан 0,2%-ға дейін төмендеуі, байланыс қызметі – 9,7%-дан 0,2%-ға дейін төмендеуі.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында бағалардың жедел өсуін атап өткен жөн. Бензин және дизель отыны бағасының өсу қарқыны айтарлықтай жедел болды – баға 2011 жылғы 1-тоқсандағы 2,6% және 2,4%-дан тиісінше 2011 жылғы 2-тоқсандағы 11,5% және 12,1%-ға дейін өсті.

2011 жылғы маусымның қорытындысы бойынша инфляция жылдық көрсетуде 8,4%-ды (2010 жылғы желтоқсанда – 7,8%) құрады. 2011 жылғы маусымда жылдық инфляция қарқынының жеделдеуіне азық-түлік тауарларының 12,6%-ға (10,1%) қымбаттауы себепші болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 5,3% (5,5%), ақылы қызмет көрсетулер – 6,3% (6,8%) қымбаттады (3-график)

3-график

Жылдық инфляцияның және оның құрамдас бөліктерінің динамикасы (өткен жылдың тиісті айына, %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

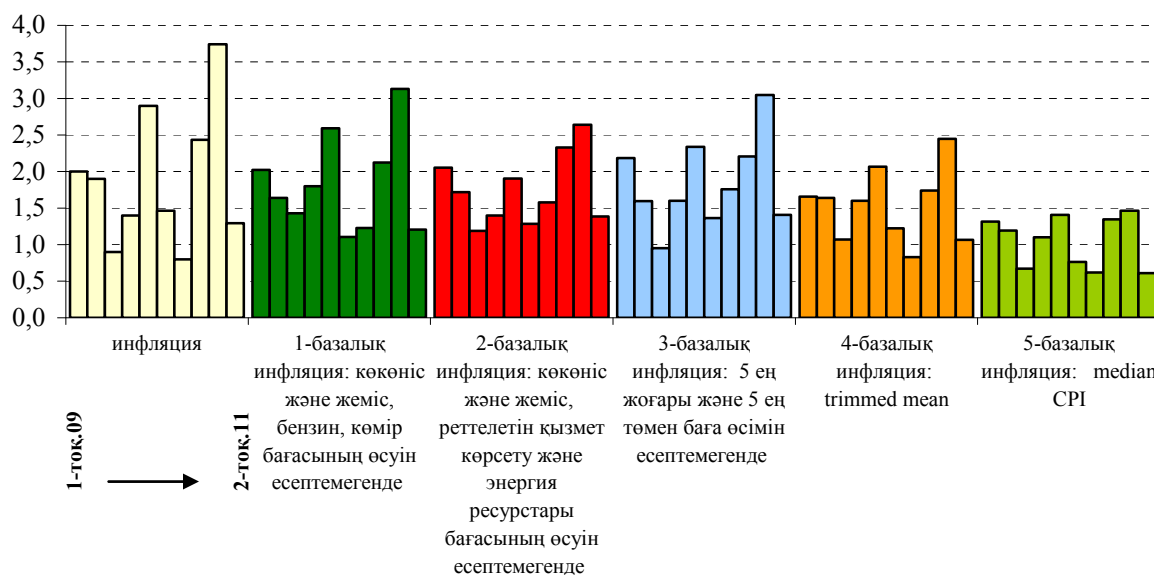
1.2. Базалық инфляция

2011 жылғы 2-тоқсанда базалық инфляция көрсеткіштері жалпы инфляция сияқты өткен тоқсанмен салыстырғанда өсудің анағұрлым төменгі қарқынын көрсетті. Бұл ретте 2010 жылғы тиісті тоқсанмен салыстырғанда 4-базалық инфляцияның және 5-базалық инфляцияның көрсеткіштері аз деңгейде қалыптасты (4-график).

2011 жылғы сәуір-маусымда базалық инфляцияның көрсеткіштері жылдық көрсеткіште түрлі бағыттағы динамиканы көрсетті. 5-базалық инфляция 2011 жылғы 2-тоқсанда бәсеңдеді. Базалық инфляцияның қалған көрсеткіштері мамырда кейбір тұрақтандырылғаннан кейін 2011 жылғы маусымда біртіндеп жылдамдай бастады. Бұл ретте базалық инфляцияның барлық көрсеткіштері 2011 жылғы маусымның қорытындысы бойынша жалпы инфляциямен салыстырғанда анағұрлым төмен деңгейде қалыптасты.

4-график

Тоқсандық инфляцияның және базалық инфляцияның динамикасы (өткен кезеңге %-бен)

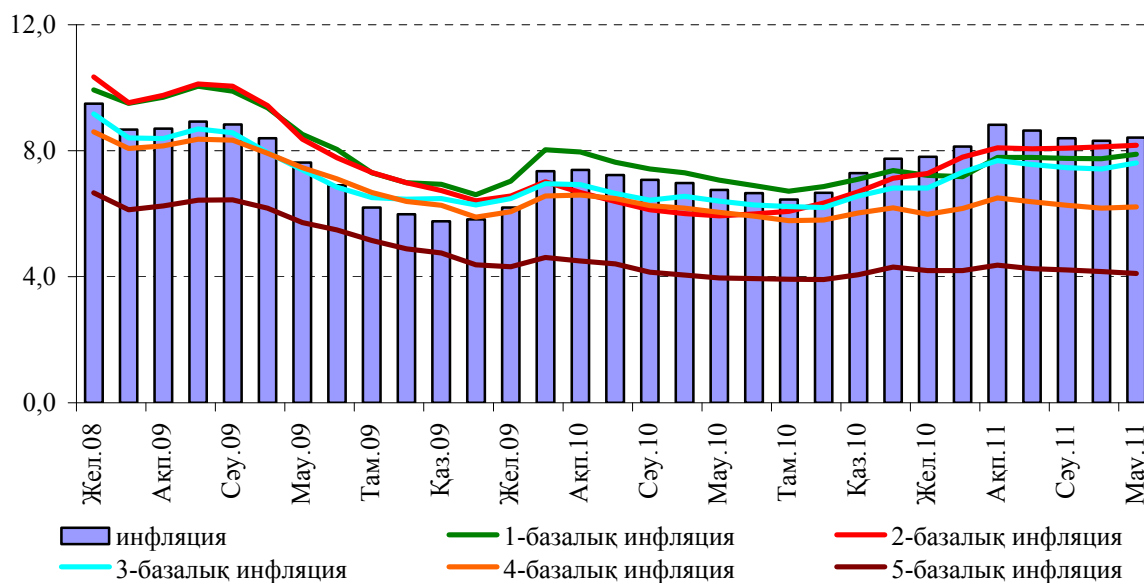

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

2011 жылғы маусымда жылдық көрсетудегі базалық инфляцияның барлық көрсеткіштері, 5-базалық инфляцияны қоспағанда, 2010 жылғы желтоқсанның көрсеткіштерімен салыстырғанда барынша жоғары деңгейде қалыптасты. Бұл экономикадағы инфляциялық аяның сақталуын көрсетеді, бұл ретте монетарлық факторлардың инфляцияға ықпалы шамалы болды (5-график).

5-график

Жылдық инфляцияның және базалық инфляцияның динамикасы (өткен жылдың тиісті айына, %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

1.3. Экономиканың нақты секторындағы бағалар

1.3.1. Өнеркәсіп өндірісіндегі бағалар

2011 жылғы 2-тоқсанда өнеркәсіп өнімдерін өндіруші кәсіпорындардың бағалары 7,0%-ға (2010 жылғы 2-тоқсанда - өсу 2,5%) өсті. Өндірілген өнім құны 7,6%-ға өсті, бұл ретте оның құрамындағы аралық тұтыну өнімінің бағасы 8,5%-ға, өндіріс құралдары – 3,1%-ға, тұтыну тауарларының бағасы 1,2%-ға қымбаттады. Өндірістік сипаттағы қызметтердің бағасы 0,8%-ға өсті.

2011 жылғы сәуір-маусымда тау-кен өндіру өнеркәсібі кәсіпорындарының бағалары бәсеңдеді. 2010 жылғы 4-тоқсандағы 11,1%-ға бағаның өсуінен кейін 2011 жылғы 1-тоқсанда баға 16,1%-ға, 2011 жылғы 2-тоқсанда 9,6% өсті (2010 жылғы 2-тоқсанда – өсу 2,3%).

2011 жылғы 2-тоқсанда энергия ресурстары құнының өсу қарқыны өткен тоқсанмен салыстырғанда 16,0%-дан 10,5%-ға дейін (2010 жылғы 2-тоқсанда – төмендеуі 1,5%) көтерілді. Энергия ресурстарының құрамында мұнай өндіру бағасы 12,3%-ға (2010 жылғы 2-тоқсанда – төмендеуі 2,3%) көбейді, газ конденсатының құны – 8,5%-ға (өсуі 6,5%) өсті.

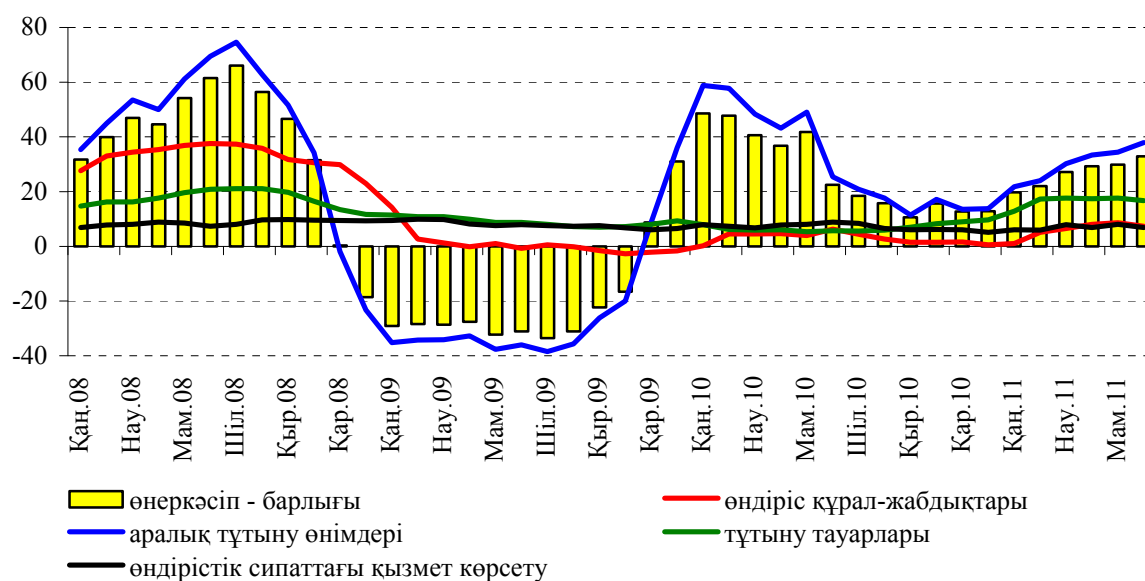
Өндеуші өнеркәсіптегі бағаның өсу қарқыны 2011 жылғы 2-тоқсанда өткен тоқсанмен салыстырғанда 6,2%-дан 2,6%-ға дейін бәсеңдеді (2010 жылғы 2-тоқсанда – өсу 2,9%). Металлургиялық өнеркәсіптегі бағалар 2,1%-ға көтерілді, азық-түлік өнімдерін өндіру 0,8%-ға қымбаттады, мұнай өндеу өнімдерінің бағасы 6,7%-ға өсті.

Электрмен жабдықтауда, газ, бу беруде және ауаны желдетуде 2011 жылғы 2-тоқсанда бағаның аздап өсуі байқалды, ол 0,4% (2010 жылғы 2-тоқсанда – өсуі 0,9%) болды.

2011 жылғы маусымда өнеркәсіп өндірісінде жылдық көрсетуде бағаның өсуі (2011 жылғы маусымда 2010 жылғы маусымға қарағанда) 32,9%-ды құрады (6-график).

6-график

Өнеркәсіп өнімін өндіруші кәсіпорындар бағалары индексінің динамикасы (өткен жылдың тиісті айына %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

Өндірілген өнім жылдық көрсетуде 35,1%-ға, оның ішінде аралық тұтыну өнімі – 37,9%-ға, тұтыну тауарлары – 16,7%-ға, өндіріс құралдары – 7,4%-ға қымбаттады. Өндірістік сипаттағы қызмет көрсетулер 6,9%-ға қымбаттады.

1.3.2. Ауыл шаруашылығындағы бағалар

2011 жылғы 2-тоқсанда барлық арналар бойынша сатылған ауыл шаруашылығы өнімдерінің бағасы 1,5%-ға ұлғайды (2010 жылғы 2-тоқсанда – төмендеуі 2,0%). Ауыл шаруашылығындағы бағалар динамикасы көбіне өсімдік шаруашылығы өнімдерінің қымбаттауы әсерінен қалыптасты.

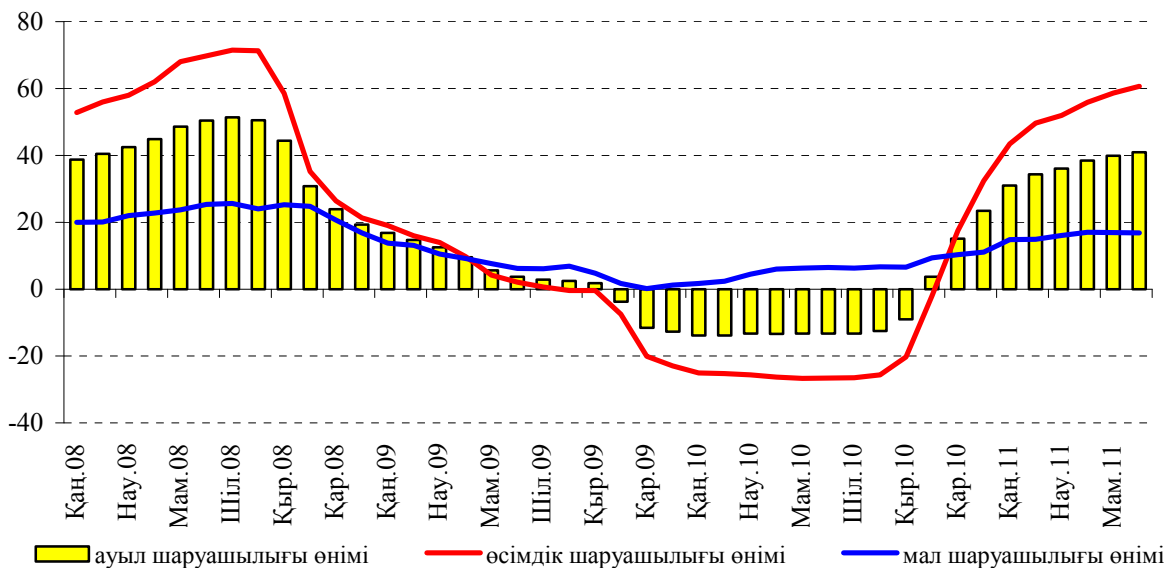
2011 жылғы сәуір-маусымда өсімдік шаруашылығы 3,1% қымбаттады (2010 жылғы 2-тоқсанда – төмендеуі 2,5%), бұл ретте өсімдік шаруашылығының құрамында дәнді дақылдардың бағасы 13,4% ұлғайды, көкөністің бағасы 2,5% өсті, картоп 0,7% қымбаттады.

2011 жылғы 2-тоқсанда мал шаруашылығы өнімдері 0,8%-ға арзандады, мұнда 2011 жылғы 1-тоқсанда өсу 7,7% болды, ал 2010 жылғы 2-тоқсанда баға 1,4% төмендеді. 2011 жылғы сәуір-маусымда мал және құс еті 4,2%-ға өсті, шикі сүттің құны 5,0%-ға төмендеді, жұмыртқа 19,1%-ға арзандады.

2011 жылғы маусымның қорытындысы бойынша ауыл шаруашылығы өнімінің бағасы жылдық көрсетуде 41,0%-ға көтерілді. Бұл ретте өсімдік шаруашылығы өнімі 60,7%-ға қымбаттады, мал шаруашылығы өнімінің бағасы 16,8%-ға өсті (7-график).

7-график

Ауыл шаруашылығы өнімі бағалары индексінің динамикасы (өткен жылғы тиісті айға %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

1.3.3. Кәсіпорындар мониторингі

2011 жылғы 2-тоқсанда кәсіпорындардың дайын өніміне деген сұраныс біршама өсті. Мұны дайын өнімге сұраныстың диффузиялық индексі куәландырады, ол 56,8 (1-тоқсанда – 49,6) болды. Көрсеткіштің өсуі өніміне сұранысы ұлғайған кәсіпорындар үлесінің 29,2%-ға дейін (1-тоқсанда – 21,8%) ұлғаюы және сұраныстың төмендеуін атап өткен кәсіпорындар үлесінің 15,5%-ға дейін (1-тоқсанда – 22,5%) азаюы есебінен болды.

Сұраныс экономиканың барлық салаларында өсті. Барынша өсу қарқыны өңдеуші және өндіруші салаларда, ең азы – «қонақ үйлер және мейрамханалар» және «жылжымайтын мүлікпен операциялар, жалға алу және кәсіпорындардың қызметі» салаларында байқалды.

2011 жылғы 3-тоқсанда дайын өнімге сұраныстың баяу өсуі мынадай қарқынмен күтіледі: сұраныстың өзгеруінің диффузиялық индексі 57,9 белгіге дейін көтерілді. Бұл ретте пікіртерімге қатысушы кәсіпорындардың 23,5%-ы дайын өнімге сұраныстың ұлғаюын, ал азаюын 7,6% ғана күтеді. Сұраныстың ең көп өсуін өңдеуші және өндіруші өнеркәсіп кәсіпорындары күтеді.

2011 жылғы 2-тоқсанда кәсіпорындардың дайын өнімінің бағасының өсу қарқыны өткен тоқсанмен салыстырғанда біршама азайды. Дайын өнім бағасы өзгеруінің диффузиялық индексі бағаның өсуін атап өткен кәсіпорындар санының 26,4%-ға дейін (1-тоқсанда – 30,5%) төмендеуі есебінен 60,4 белгісіне дейін (1-тоқсанда - 62,7) төмендеді.

Дайын өнім бағасының өсуін көпшілік салалардың кәсіпорындары атап өтті, бағаның өсу қарқынының барынша ұлғаюы саудада байқалды. Осы уақытта «ауыл шаруашылығы», «жылжымайтын мүлікпен операциялар, жалға алу және кәсіпорындардың қызметі» және «электр энергиясын, газ және су өндіру және тарату» салаларында бағаның өсу қарқынының едәуір баяулауы байқалды.

2011 жылғы 3-тоқсанда бағаның өсу қарқынының кейбір азаюы күтіледі: дайын өнім бағасы өзгеруінің диффузиялық индексі 59,1 болды. Дайын өнім бағасының өсу қарқынының төмендеуін «қонақ үйлер және мейрамханалар», «жылжымайтын мүлікпен операциялар, жалға алу және кәсіпорындардың қызметі» және «электр энергиясын, газды және суды өндіру және бөлу» салаларынан басқа, көп салалардың кәсіпорындары күтеді, мұнда кәсіпорындардың күтулері бойынша бағаның өсу қарқыны ұлғаяды.

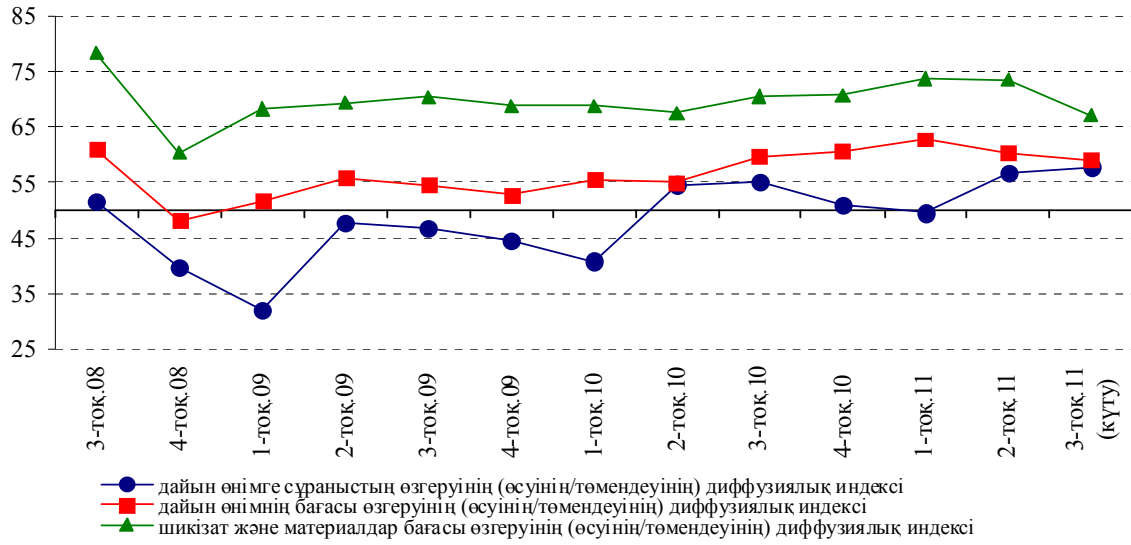
2011 жылғы 2-тоқсанда шикізат пен материалдар бағасының жоғары өсу қарқыны байқалды: шикізат және материалдар бағасы өзгеруінің диффузиялық индексінің мәні 73,5 (1-тоқсанда – 73,7) болды. Бағаның өсу қарқынының ұлғаюы құрылыста және «көлік және байланыс» саласында, төмендеуі – өнеркәсіптің барлық салаларында байқалды. Тұтастай алғанда іріктеу бойынша, шикізат пен материалдар бағасының өсуін байқаған кәсіпорындардың үлесі 55,7% болды, және кәсіпорындардың 1,5% ғана бағаның төмендеуін атап өтті.

2011 жылғы 3-тоқсан бойынша шикізат және материалдар бағасы өзгеруінің диффузиялық индексі 67,1 белгісіне дейін түсті, бұл бағаның өсу қарқынының баяулауын білдіреді. Көрсеткіш бағаның өсуін күтетін кәсіпорындар үлесінің азаюы есебінен төмендеді.

Осылайша, тиісті диффузиялық индекстердің динамикасына қарай, кәсіпорындардың 2011 жылғы 3-тоқсан бойынша күтулері дайын өнімге сұраныстың аздап өсуіне және дайын өнімге және шикізат пен материалдарға бағаның өсу қарқынының бәсеңдеуіне байланысты (8-график).

8-график

Сұраныс пен бағалар өзгерісінің диффузиялық индекстері

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2. Инфляция факторлары

2.1. Жиынтық сұраныс

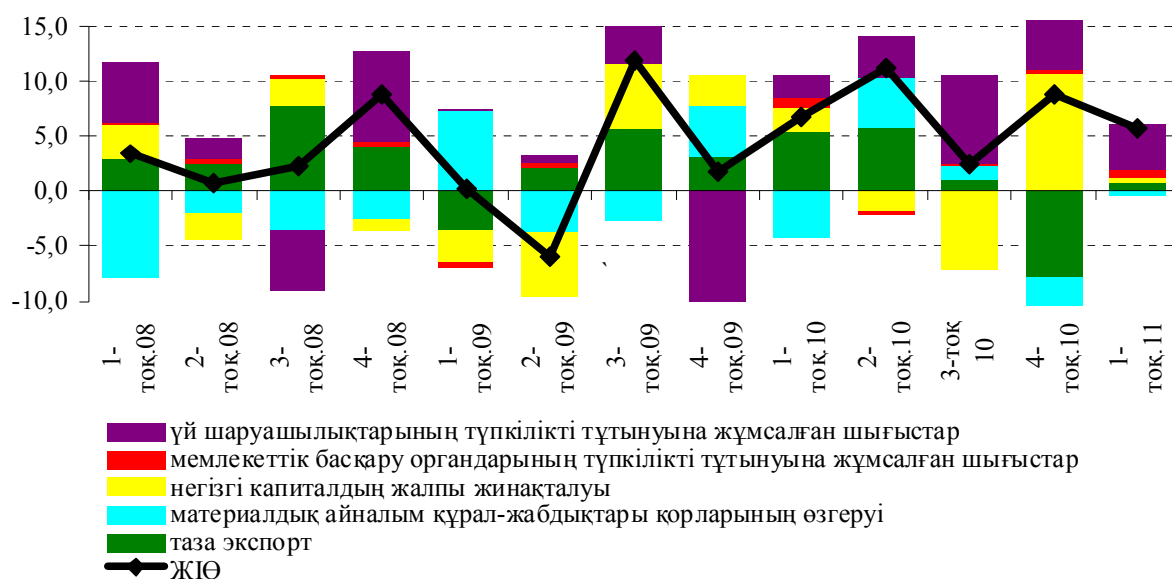
2011 жылғы 1-тоқсанда түпкілікті пайдалану әдісі бойынша ЖІӨ 2010 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда нақты көрсетуде бағалау бойынша 5,8%-ға (2010 жылғы 4-тоқсанда өсу бағалау бойынша 7,0%, 2010 жылғы 1-тоқсанда – 6,8% болды) ұлғайды.

2010 жылғы 4-тоқсандағы өсудің шыңынан кейін, 2011 жылғы 1-тоқсанда үй шаруашылықтарын ағымдағы тұтыну шығыстарының төмендеуі, сондай-ақ негізгі капиталды жалпы жинақтау ЖІӨ-нің өсу қарқынының баяулауына себепші болды. Тұтастай алғанда жалпы жинақтау бағалау бойынша 0,3%-ға ұлғайды, түпкілікті пайдалануға шығыстар 7,7% өсті, таза экспорт 5,3%-ға артты.

Таза экспорт ЖІӨ өсуін қалыптастыруға (+)0,7% мөлшерінде қосымша салым салды, негізгі капиталды жалпы жинақтау (+)0,5%, үй шаруашылықтарын тұтыну (+)4,2%, материалдық айналым қаражаты қорларының өзгеруі (-)0,4% құрады (9-график).

9-график

Жиынтық сұраныстың құрамдас бөліктерінің ЖІӨ өсуіне салымы, %-бен

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігінің деректері, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

2.1.1. Жеке тұтыну және инвестициялық сұраныс

2011 жылғы 1-тоқсанда үй шаруашылықтарының түпкілікті тұтынуына жұмсалған шығыстар 2010 жылғы тиісті кезеңге қарағанда 7,5%-ға (2010 жылғы 4-тоқсанда өсуі – 19,3%-ға) ұлғайды.

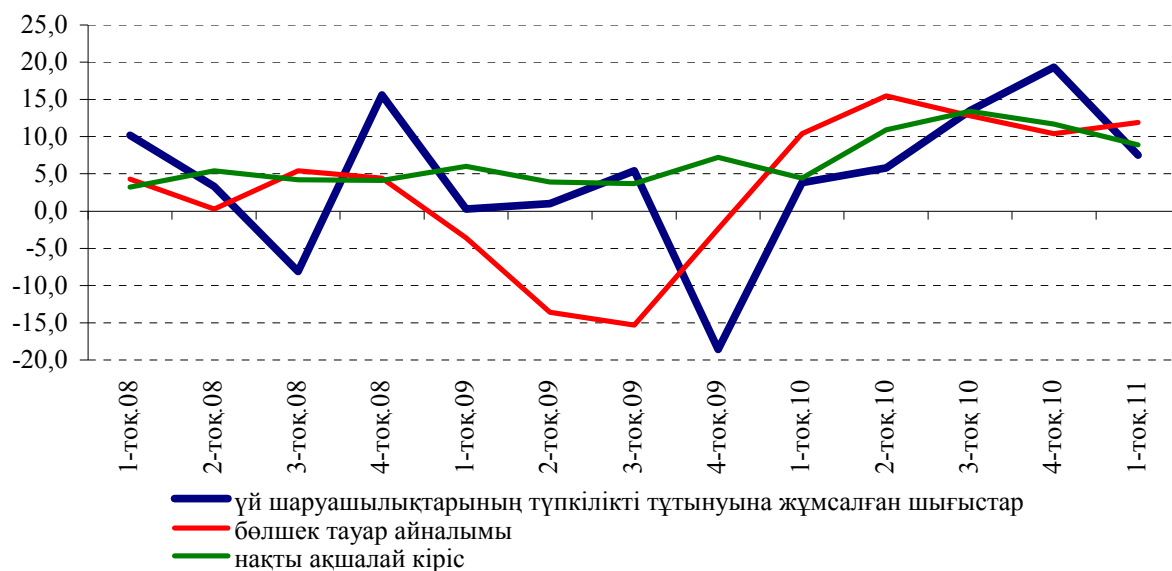
Нақты көрсеткіштегі жан басына шаққандағы ақша кірісінің өсу қарқынының 18,2%-ға дейін (2010 жылғы 1-тоқсанда – өсуі 12,0%-ға), ал нақты көрсетуде 8,9%-ға дейін (өсуі 4,4%) жеделдеуі бөлшек тауар айналымына ықпал етті, оның қарқыны 11,9%-ға дейін (2010 жылғы 1-тоқсанда – өсуі 10,4%-ға) жеделдеді.

Бөлшек тауар айналымы өсуінің жоғары деңгейі ЖІӨ негізгі құрамдас бөліктері бірінің жиынтық сұраныс тәсілімен жақсаруына, атап айтқанда, үй

шаруашылықтарының түпкілікті тұтынуына шығыстардың өсуіне ықпал етті, ол 7,5% ұлғайды, мұнда 2010 жылғы 1-тоқсанда осы өсу тек 3,8% болды (10-график).

10-график

Халықтың шығыстары мен кірістерінің динамикасы (өткен жылғы тиісті кезеңге %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігінің деректері, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

2011 жылғы 1-тоқсанның ішінде халықтың көпшілігі нарықтардағы сатып алуларға басымдық берді, мұнда дүкендердегі және сату орталықтарындағы сату үлесі 15,7%-ға өсті, олардың үлес салмағы бөлшек тауар айналымының жалпы көлемінде айтарлықтай болды және 54,4%-ды алады, 9,0%-ға ұлғайды.

Осы өсуге 2011 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы төлемдерінің және студенттерге стипендиялардың 30%-ға ұлғаюы, негізгі зейнетақы төлемдері көлемінің, сондай-ақ мемлекеттік әлеуметтік және арнайы жәрдемақылардың көлемдерінің ұлғаюы себепші болды.

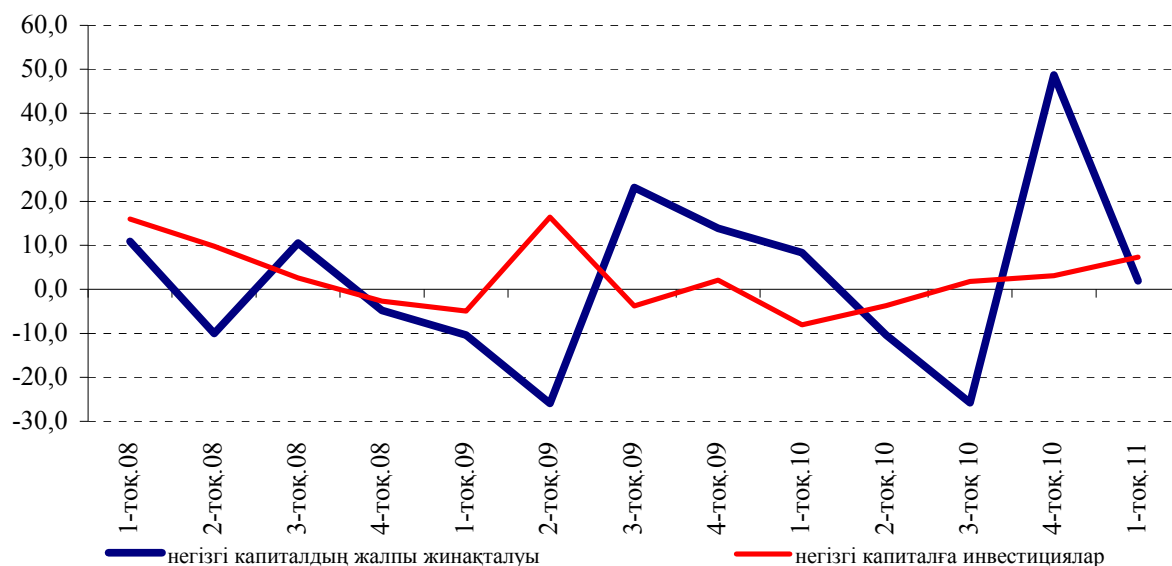
Жалпы жинақталуға арналған шығыстардың көлемі, 2010 жылғы 3-тоқсандағы 11,1%-ға айтарлықтай түскеннен кейін 2011 жылғы 1-тоқсанда 2010 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда 0,3% өсті, осы арқылы ЖІӨ-нің өсуі (+)0,1% мөлшерінде қалыптасуына оң салым болып теңесті.

Жалпы жинақтау құрылымында негізгі капиталдың жалпы жинақталуы 1,9%-ға ұлғайды, бұл ЖІӨ-нің өсуіне (+)0,5% мөлшерінде оң салым әкелді, алайда екінші құрамдас бөлік, яғни материалдық айналым қаражаты қорларының өзгеруі салымның ЖІӨ-ге (-)0,4% өсуін төмендетіп, жалпы жинақтаудың өсуіне теріс ықпал етті.

Алайда, осы теріс салымды бірінші құрамдас бөлік қол жеткізген едәуір оң әсер бейтараптандырды, бұл тұтастай алғанда, жалпы жинақталудың өсуіне әкелді.

Жалпы жинақтаудың өсуіне 2011 жылғы 1-тоқсанда өскен кәсіпорындардың инвестициялық белсенділігі ықпал етті, нәтижесінде инвестициялардың негізгі капиталға көлемі 7,3% ұлғайды (2010 жылғы 1-тоқсан – төмендеуі 7,3%) (11-график).

11-график

Негізгі капиталға инвестицияларға жұмсалатын шығыстардың динамикасы (өткен жылғы тиісті кезеңге %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігінің деректері, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

2.1.2. Мемлекеттік тұтыну

2011 жылғы 1-тоқсанда мемлекеттік басқару органдарының түпкілікті тұтынуына арналған шығыстар 2010 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда 8,4%-ға (2010 жылғы 4-тоқсанда – өсуі 3,5%-ға) көтерілді.

Тұтастай алғанда, 2011 жылғы 1-тоқсанда мемлекеттік бюджеттің шығыстары 1132,6 млрд. теңге сомаға немесе ЖІӨ-ге шаққанда 23,1% қаржыландырылды. 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 12,4%-ға ұлғайды.

Мемлекеттік бюджеттің ағымдағы шығындары 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 897,5 млрд. теңгені құрады, бұл 31,4%-ға артық. Ағымдағы шығындар құрамында ішкі заемдар бойынша сыйақыларды (мүдделерді) төлеуге, заңды тұлғаларға ағымдағы трансферттерге, сондай-ақ жұмыс берушілердің жарналарына, жалақыға және қызметтерді сатып алуға және басқа да ағымдағы шығындар барынша ұлғайды. Күрделі шығындар құрылымында барлық баптар, жерді және материалдық емес активтерді сатып алу бабын қоспағанда, азаюды көрсетті, осының салдарынан күрделі шығындар 26,9%-ға азайды. Жерді және материалдық емес активтерді сатып алу 5,8 есе ұлғаюды көрсетті, мұнда негізгі капиталды құру 2010 жылғы осындай тоқсанмен салыстырғанда 24,3%-ға азайды.

2011 жылғы қаңтар-наурыз үшін мемлекеттік бюджеттің түсімдері 1245,5 млрд. теңгені немесе ЖІӨ-ге шаққанда 25,4%-ды құрады, бұл 2010 жылғы қаңтар-наурызбен салыстырғанда 15,5%-ға көп. Мемлекеттік бюджет кірістерінің құрылымында екі бап бұрынғысынша басым: салық түсімдері – 81,8%-ды (2010 жылғы 1-тоқсанда – 60,7%), ресми трансферттер – 13,9%-ды (36,7%) құрады. Ресми трансферттердің жоғары үлесі республикалық бюджетке Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілді трансферттердің 150,0 млрд. теңге мөлшерінде түсуімен қамтамасыз етілді.

Тұтастай алғанда, 2011 жылғы 1-тоқсанда салық түсімдерінен түскен кірістің көрсеткіштері 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 47,9%-ға ұлғайды. Өсу қосылған құнға салық бойынша, корпоративтік табыс салығы бойынша түсімдердің

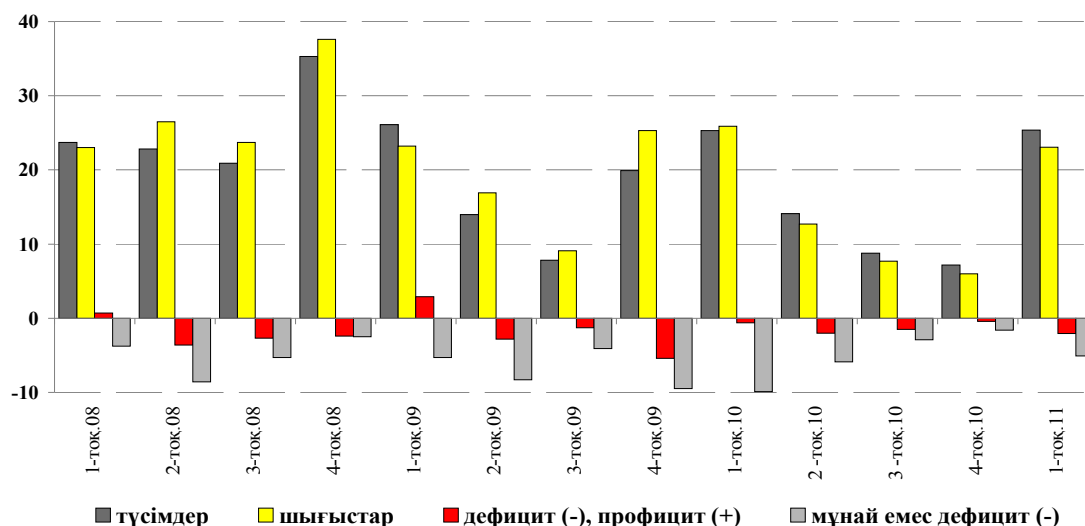
және табиғи және басқа да ресурстарды пайдаланғаны үшін түсімдер бойынша абсолютті мәнде тиісінше 39,3, 26,3 және 26,0 млрд. теңге ұлғаюымен қамтамасыз етілді.

2011 жылғы 1-тоқсанда салықтық емес түсімдер 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 2,2 есе ұлғайды, мұнда трансферттер түсімдерінің және негізгі капиталды сату көлемі тиісінше 58,3%-ға және 14,1%-ға төмендеді.

2011 жылғы 1-тоқсанда мемлекеттік бюджет шығыстарының оның түсімдерінен асып түсуі нәтижесінде дефицит 99,6 млрд. теңге мөлшерінде қалыптасты, бұл ретте 2009 жылғы осындай тоқсанда дефицит 22,7 млрд. теңгені құрады (12-график). Ұлттық қордан республикалық бюджетке 150,0 млрд. теңге мөлшерінде аударылмаған кепілді трансферттерді ескермегенде, 2011 жылғы 1-тоқсанда 249,6 млрд. теңге мөлшеріндегі мұнай емес дефицитпен аяқталатын еді.

12-график

Мемлекеттік бюджеттің орындалуы, млрд. теңге

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

2011 жылғы 1-тоқсанда Қаржы министрлігі 154,4 млрд. теңге мөлшерінде заем қаражатын негізінен мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарды шығару арқылы тартты. Осы кезең ішінде 69,2 млрд. теңге сомаға бұрын шығарылған бағалы қағаздар бойынша борыштық міндеттемелер өтелді. Нәтижесінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің Ұлттық Банктегі шотындағы қалдығы 14,5 млрд. теңгеге азайды.

2011 жылғы 1-тоқсанда Үкіметтің ішкі борышы 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 1753,3 млрд. теңгеге (ЖІӨ-ге шаққанда 35,7%) дейін ұлғайды, яғни 27,7%-ға (ЖІӨ-ге шаққанда 28,0%) көп. Өсу мемлекеттік ұзақ мерзімді жинақтаушы қазынашылық міндеттемелерді (МЕУЖКАМ), мемлекеттік ұзақ мерзімді қазынашылық облигацияларды (МЕУКАМ), мемлекеттік орташа мерзімді қазынашылық міндеттемелерді (МЕОКАМ) шығарумен қамтамасыз етілді.

Үкіметтің сыртқы борышы 2011 жылғы 1-тоқсанда 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда (ЖІӨ-ге шаққанда 6,8%) 63,6%-ға ұлғайып, 544,9 млрд. АҚШ долл. (ЖІӨ-ге шаққанда 11,1%) құрады.

2.1.3. Сыртқы сектор

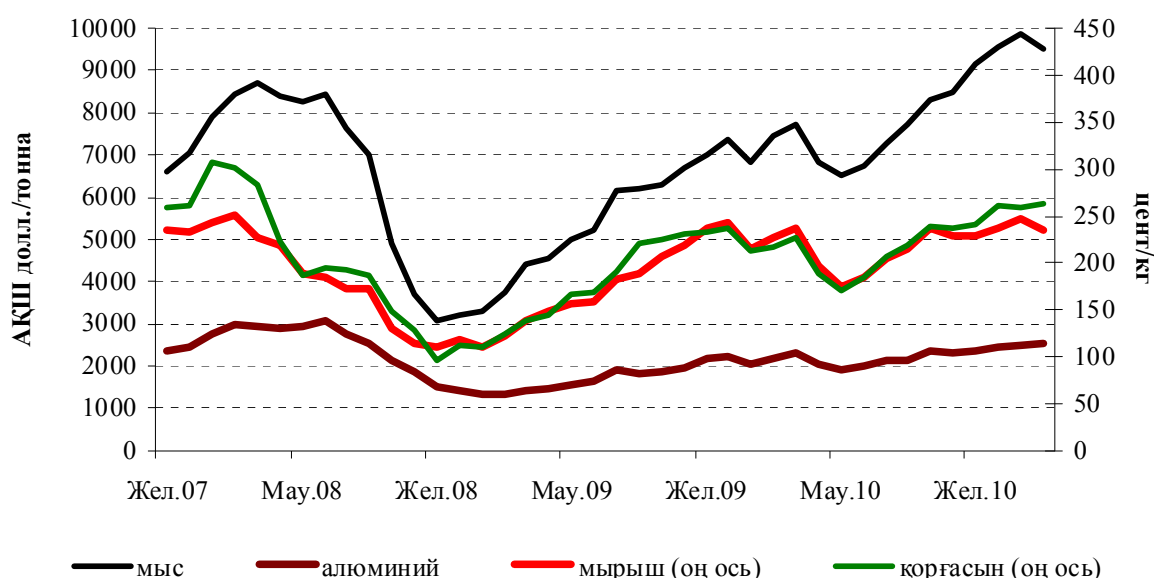
– - Әлемдік бағалар

2011 жылғы 1-тоқсанда әлемдік тауар нарықтарындағы жағдай тұрақты болған жоқ, ол жекелеген тауарлар бағасының құбылмалылығымен сипатталды.

Металдың әлемдік бағасы 2011 жылғы қаңтар-наурызда әр бағыттағы динамиканы көрсетті. Бір металдардың бағасы өссе, ал басқаларының бағасы төмендеді не тұрақты болып қалды. 2011 жылғы 1-тоқсанда мыстың бағасы құбылмалы болды: өсу бағаның төмендеуімен ауысты. Тұтастай алғанда осы кезеңде олар 11,6%-ға өсті және осы кезеңде орташа алғанда бір тонна үшін 9642,3 АҚШ долл. деңгейінде қалыптасты. Алюминийдің бағасы тұрақты көтеріңкі динамиканы көрсетті. Тұтастай алғанда 2011 жылғы 1-қаңтарда олар 6,7%-ға өсіп, бір тонна үшін 2501,3 АҚШ долл. болды. Қорғасынның әлемдік бағасы 2011 жылғы қаңтар-наурызда 9,0% көтерілді, бір килограммы үшін 260,4 цент болды. Мырыштың бағасы бір килограмм үшін кезеңдегі орташа бағасы 239,3 цент кезінде 3,4%-ға көтерілді (13-график).

13-график

Металдың әлемдік бағасының динамикасы

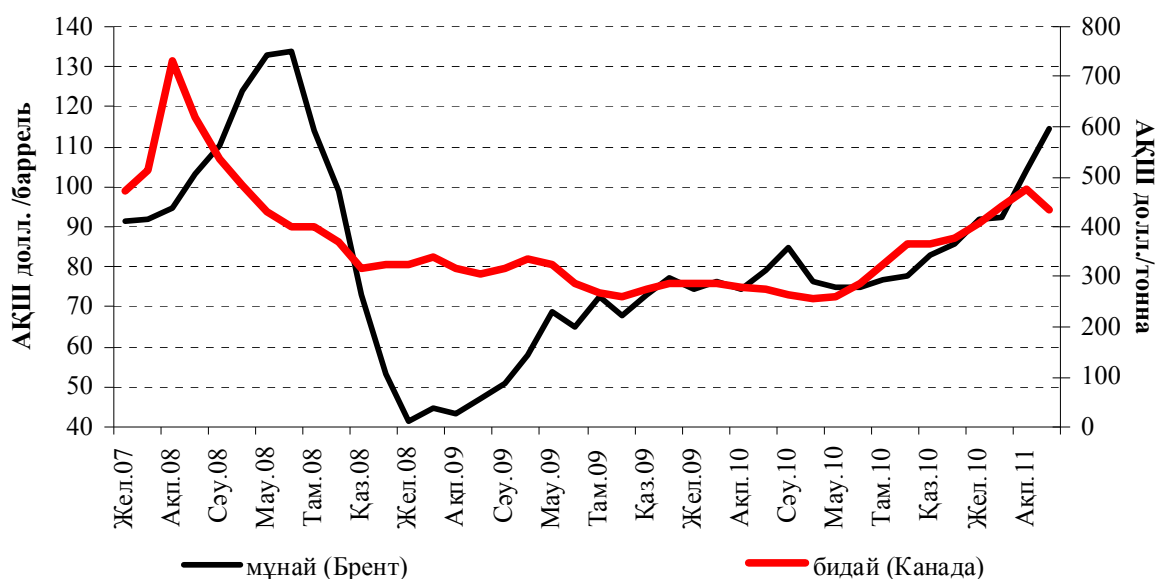
Дерек көзі: Дүниежүзілік Банк

2011 жылғы 1-тоқсанда мұнайдың әлемдік бағасы өсу үрдісін көрсетті. Тұтастай алғанда, 2011 жылғы 1-тоқсанда 2010 жылғы 4-тоқсанмен салыстырғанда Brent сұрыпты мұнайдың бағасы 20,9%-ға өсті және кезеңде орташа алғанда бір баррель үшін 104,9 АҚШ долл. деңгейінде қалыптасты (14-график).

Бидайдың әлемдік бағасы қаңтар-ақпанда өскеннен кейін 2011 жылғы наурызда біршама төмендеді. Тұтастай алғанда, 2011 жылғы 1-тоқсанда бидайдың (Канада) әлемдік бағасы 17,0% көтерілді және бір тонна үшін орташа алғанда 449,0 АҚШ долл. деңгейінде қалыптасты (14-график).

14-график

Мұнайдың (Брент), бидайдың (Канада) әлемдік бағасының динамикасы

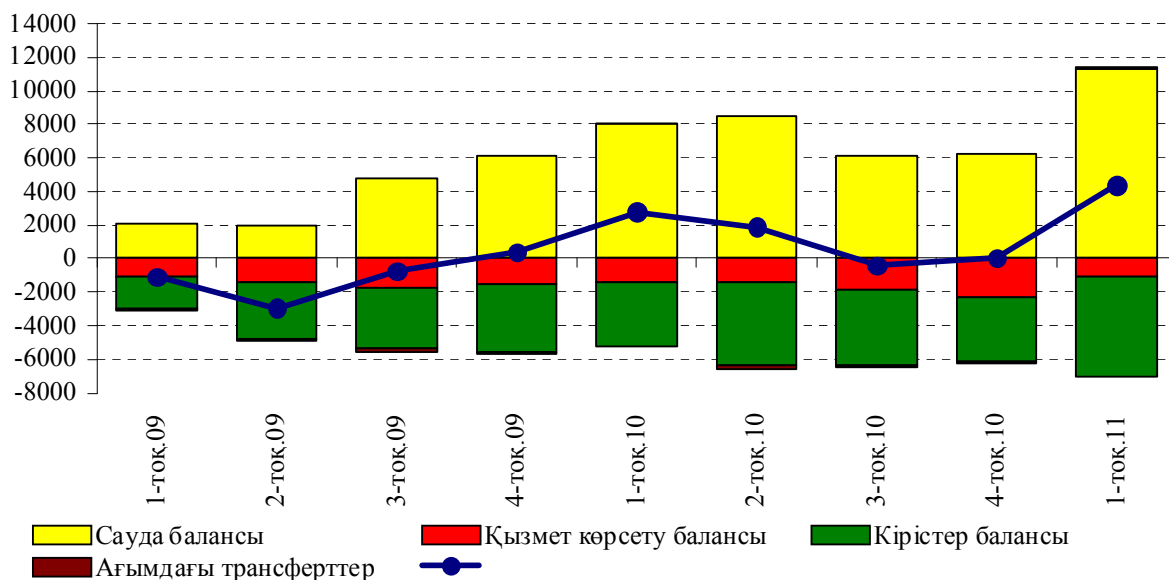
Дерек көзі: Дүниежүзілік Банк

– Төлем балансы

2011 жылғы 1-тоқсанның қорытындылары бойынша төлем балансының ағымдағы шоты 4,4 млрд. АҚШ доллары немесе тиісті кезеңнің ЖІӨ қатынасы бойынша 12,4% деңгейінде оң сальдомен қалыптасты (15-график).

15-график

Ағымдағы операциялар шотының балансы, млн. АҚШ долл

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы 1-тоқсанда тауарлар экспортынан түсімдер 37,5%-ға, ал тауар импортына арналған шығыстар 2009 жылғы 4-тоқсанмен салыстырғанда 31,8%-ға өсті. Сауда балансының оң сальдосы 41,4%-ға өсті және 11,3 млрд. АҚШ доллары болды. 2011 жылғы 1-тоқсанда қызмет көрсету балансының дефициті 2010 жылғы 1-тоқсанмен

салыстырғанда 1,1 млрд. АҚШ долларына дейін 26,0%-ға төмендеді, кірістер балансының дефициті 56,6%-ға ұлғайып, 5,6 млрд. АҚШ долл. дейін жетті. Ағымдағы трансферттер бойынша резидент еместерге нетто төлемдер 97,1 млн. АҚШ долл. құрады, бұл 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 5,7 есе көп.

Қаржы шотының операциялары бойынша ресурстардың нетто-әкетілуі 2011 жылғы 1-тоқсанда 3,7 млрд. АҚШ долл. құрады (2010 жылғы 1-тоқсанда – таза түсім 1,3 млрд. АҚШ долл.). Резиденттердің шетелдік активтері (резервтік активтерді қоспағанда) 2010 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда 2 есе көп бола отырып, 3,1 млрд. АҚШ долл. өсті. Резиденттердің сыртқы міндеттемелері 6,8 млрд. АҚШ долл. өсті (2010 жылғы 1-тоқсанда өсуі 0,3 млрд АҚШ доллары).

Нәтижесінде төлем балансының операциялары бойынша оң сальдо 2011 жылғы 1-тоқсанда 6,3 млрд. АҚШ долл. құрады (2010 жылғы 1-тоқсанда – 4,3 млрд. АҚШ долл.).

– Сауда талаптары және нақты тиімді айырбастау бағамы

2011 жылғы 1-тоқсанда 2010 жылғы 1-тоқсанның тиісті көрсеткішімен салыстырғанда сауда талаптарының жиынтық индексі 33,0%-ға жоғары болды. Бұл ретте еуро аймағындағы елдермен сауда талаптары 18,0%-ға, ал Ресеймен - 16,0%-ға жақсарды (1-кесте).

1-кесте

Баға индекстерінің және сауда талаптарының өзгеруі (өткен жылғы тиісті кезеңге, %-бен)

	1-тоқ.10	2-тоқ.10	3-тоқ.10	4-тоқ.10	1-тоқ.11
Экспорттық бағалар	48,2	60,1	17,3	18,9	43,0
Импорттық бағалар	9,4	12,9	4,0	7,0	7,0
Сауда талаптары	22,6	42,7	16,1	11,7	33,0
оның ішінде:					
Еуро аймағының елдері					
Экспорттық бағалар	66,0	59,9	17,9	17,9	29,0
Импорттық бағалар	22,4	31,0	14,1	24,5	9,0
Сауда талаптары	16,6	25,2	3,7	-5,7	18,0
Экспорттық бағалар	23,4	33,6	-25,2	9,4	38,0
Импорттық бағалар	28,5	19,1	8,9	7,5	19,0
Сауда талаптары	-3,7	11,0	-30,6	1,9	16,0

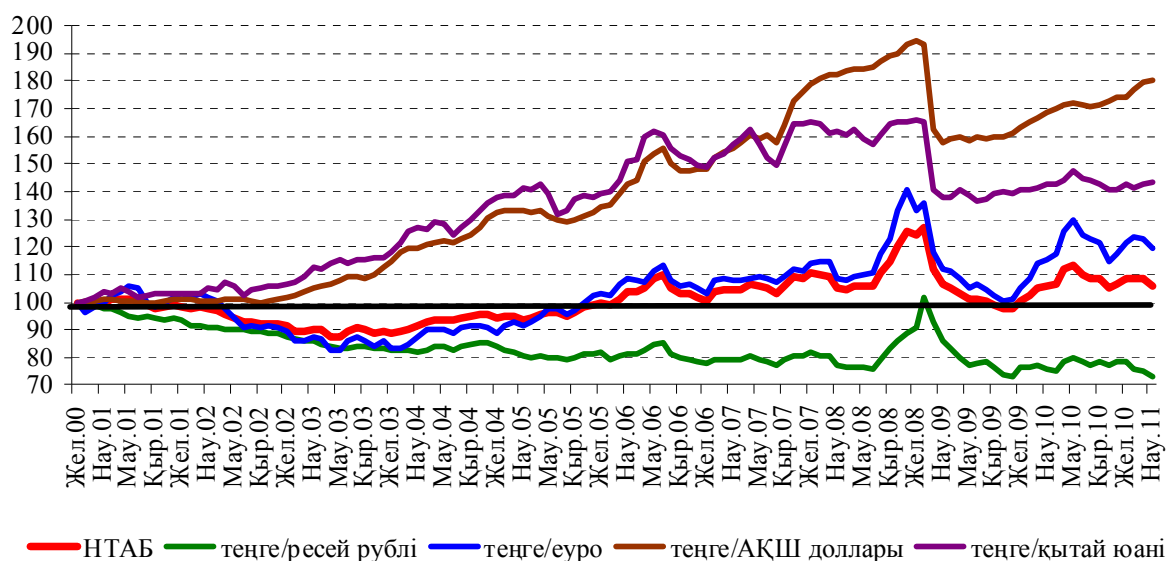
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Салыстырмалы түрде тұрақты номиналды бағамға қарамастан, 2011 жылғы 1-тоқсанның қорытындысы бойынша өткен кезеңмен салыстырғанда теңгенің нақты тиімді айырбастау бағамының индексі 0,9%-ға нығайды. Бұл ретте ТМД елдерінің валюталар қоржынына қатысты теңге 3,3%-ға әлсіреді, қалған елдердің қоржынына қатысты 2,4%-ға нығайды.

2011 жылғы 1-тоқсанда теңге нақты көрсетуде АҚШ долларына қатысты өткен кезеңмен салыстырғанда 3,1%-ға, еуроға қатысты 3,3%-ға нығайды, ал ресей рубліне қатысты 4,5%-ға әлсіреді. (16-график).

16-график

Теңгенің нақты айырбас бағамдарының индекстері (2000 жылғы желтоқсан = 100%)

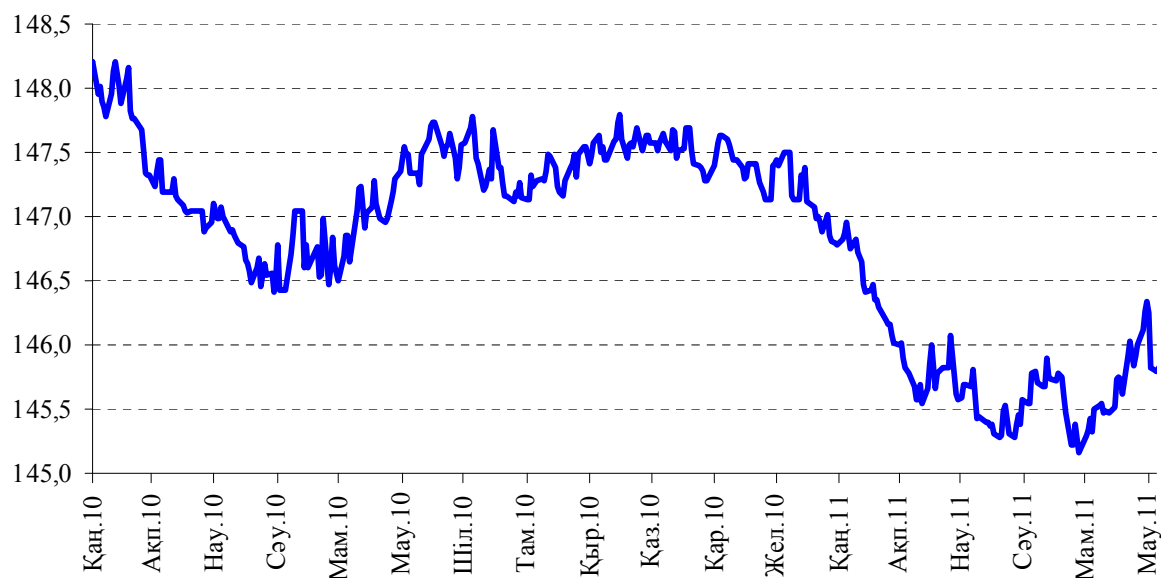
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

– Теңгенің нақты айырбастау бағамы

Теңгенің орташа алынған биржалық айырбастау бағамы 2011 жылғы 2-тоқсанда бір доллар үшін 145,60 теңгені құрады. Биржалық бағам кезеңнің аяғында бір доллар үшін 145,83 теңге болды. Жыл басынан бастап теңге номиналды көрсетуде АҚШ долларына қарағанда 1,1%-ға нығайды (17-график).

17- график

Теңгенің АҚШ долларына шаққандағы номиналдық айырбас бағамының динамикасы

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

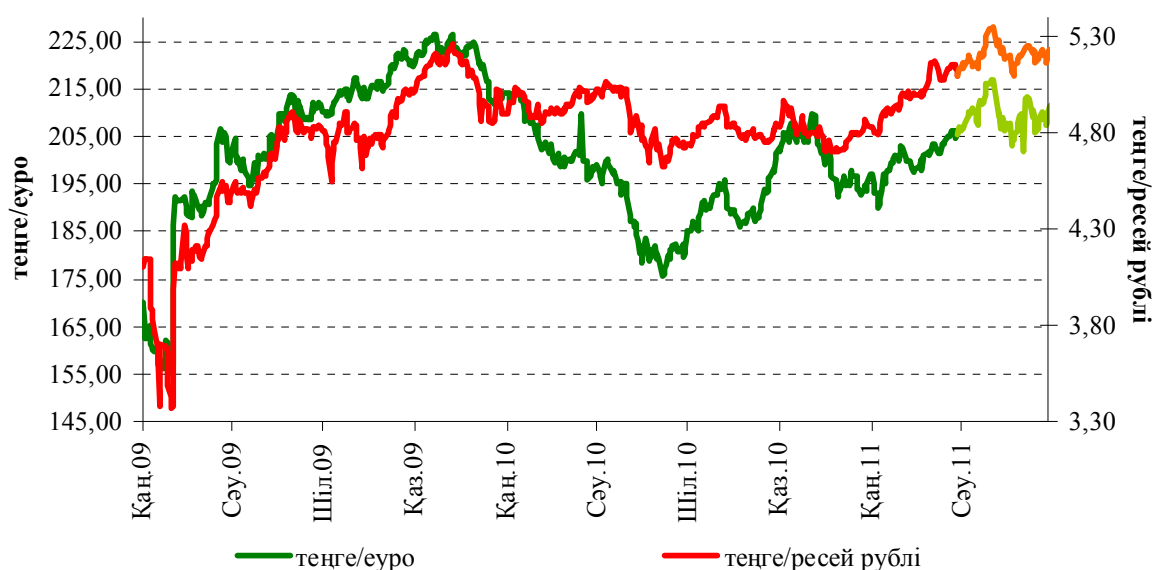
Сәуірде және мамырда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы тиісінше 0,1% нығайды, маусымда 0,3% әлсіреді.

Ішкі валюта нарығындағы биржалық сегментте еуро және ресей рублімен мәмілелер көлемі шамалы болып отырғандықтан, теңгенің осы валюталарға қатысы бойынша бағамы АҚШ долларына кросс-бағам негізінде есептеледі. Тиісінше теңгенің еуроға және ресей рубліне қатысты бағамының динамикасы теңгенің АҚШ долларына бағамының динамикасымен, халықаралық қаржы нарығындағы бірыңғай еуропалық валютаның жағдайымен және Ресей Орталық Банкінің ресей рублінің айырбастау бағамының валюталар қоржынына қатысты саясатымен айқындалды.

Тұтастай алғанда, 2011 жылғы 2-тоқсанда теңгенің еуроға ресми бағамы 2,4%-ға, ресей рубліне қатысты 2,3%-ға әлсіреді (18-график).

18-график

Теңгенің еуроға және ресей рубліне шаққандағы ресми бағамының динамикасы

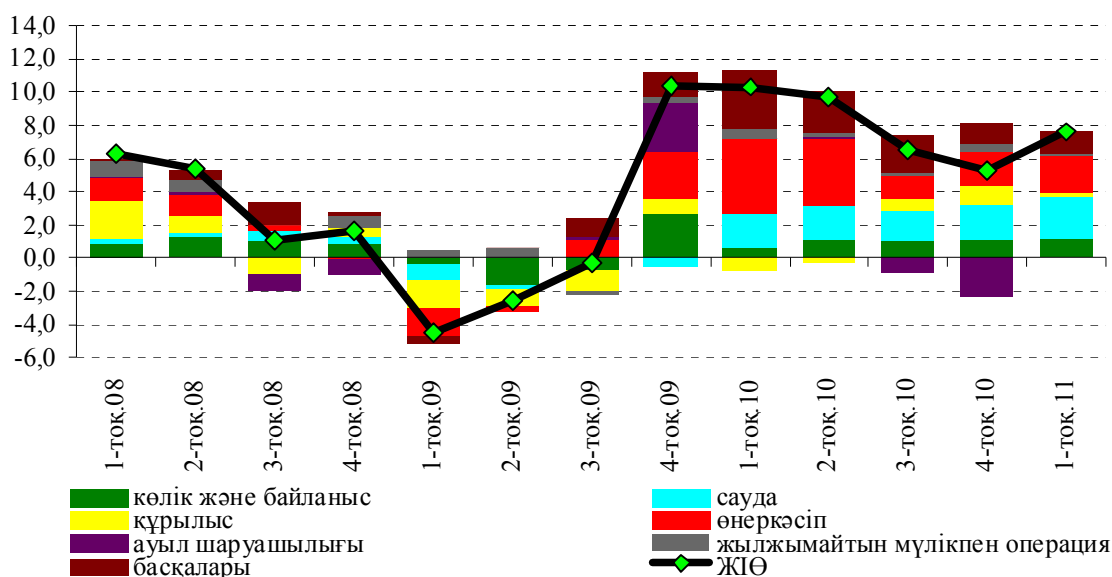
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2.2. Өндіріс

2011 жылғы 1-тоқсанда ЖІӨ өндірісінің көлемі ағымдағы бағамен 5162,3 млрд. тенге болды. Ауыл шаруашылығын, қаржы және сақтандыру қызметін, басқа қызметтерді қоспағанда, іс жүзінде экономиканың барлық салаларында өндіріс өсуінің оң ықпалының әсерінен ЖІӨ-і 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда нақты көрсетуде бағалау бойынша 7,6%-ға ұлғайды (2010 жылғы 4-тоқсанда өсуі, бағалау бойынша - 5,3%-ды құрады) (19-график).

19-график

Нақты ЖІӨ-нің өсуіне экономиканың негізгі салаларының үлесі (өткен жылғы тиісті кезеңге %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігінің деректері, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

2011 жылғы 1-тоқсанда қызмет көрсету өндірісіндегі өсу қарқыны 8,1%-ға дейін (2010 жылғы 4-тоқсанда – өсуі 10,6%), ал тауарлар өндірісіндегі өсу 5,6%-ға дейін (1,8%) жылдамдатылды.

Тауарлар өндірісінде барлық қалған құрамдас бөліктердің және өнеркәсіптің өңдеуші саласының барынша айтарлықтай өсуі байқалды, ол 9,2%-ға өсті. Өнеркәсіптегі нақты көлем индексі 106,3%, құрылыс – 103,0%, ауылшаруашылығы – 101,7% болды, бұл нәтижесінде ЖІӨ-нің өсуін қалыптастыруға 2,6% мөлшерде оң үлес қосты.

Қызмет көрсету өндірісінде қаржы және сақтандыру нақты көлемі индекстерінің 2,6%-ға төмендеуі барлық қалған құрамдас бөліктердің өсуімен толық бейтараптандырылды, бұл ЖІӨ 4,1% деңгейінде өсуіне оң үлес қосуға себепші болды.

2011 жылғы 1-тоқсанда ЖІӨ-нің жалпы көлеміндегі мәні теріс белгімен пайдаланылатын қаржы делдалдығының жанама өлшенетін қызмет көрсету көлемінің өсуі ЖІӨ-нің өсуін қалыптастыруға 0,3% мөлшерінде теріс үлесін қосты, ал өнімдер мен импортқа таза салықтардың өсуі ЖІӨ-нің өсуін 0,7%-ға ұлғайтты.

2.3. Еңбек нарығы

2.3.1. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық

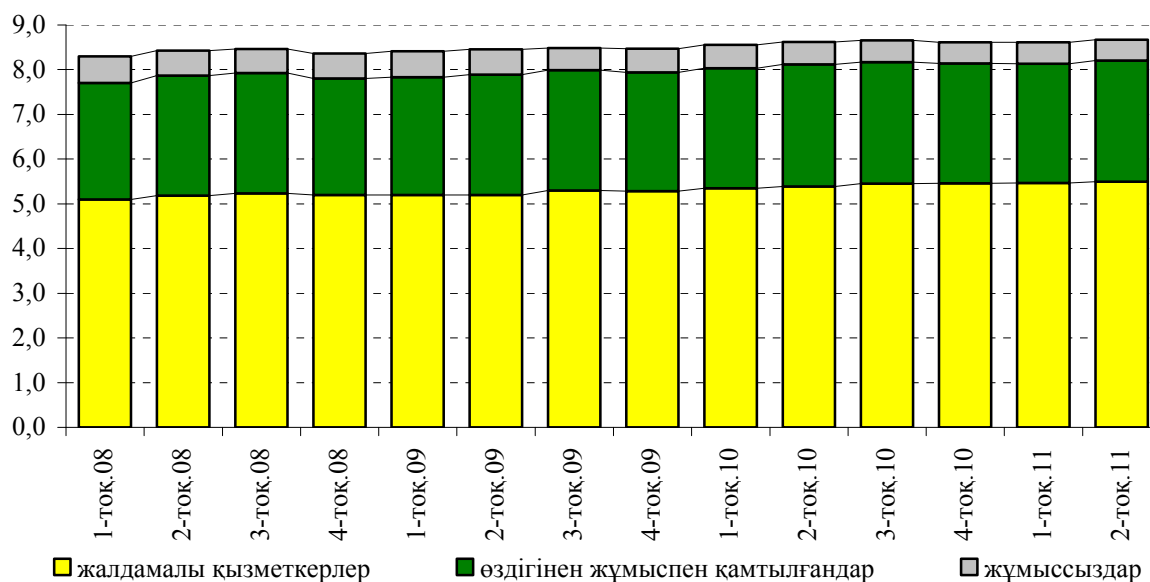
2011 жылғы 2-тоқсанда экономикада жұмыспен қамтылғандар саны алдын ала деректер бойынша өткен кезеңдегімен салыстырғанда 0,9% азайып, 8,2 млн. адам болды (2010 жылғы 2-тоқсандағы өсу 1,1%). Бұл ретте жалдамалы қызметкерлердің саны 5,5 млн. адамға жетті (өсуі 0,6%), өздігінен жұмыспен қамтылғандар 2,7 млн. адам (өсуі 1,5%) болды.

Мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардағы жалдамалы қызметкерлердің құрылымында 4,5 млн. адам (жалдау бойынша барлық жұмыс істейтіндердің 82,0%), жеке тұлғаларда – 0,7 млн. адам (12,3%), шаруа (фермер) қожалықтарында – 0,3 млн. адам (5,8%) жұмыс істеді.

2011 жылғы 2-тоқсанда жұмыссыздар саны 467,0 мың адамды құрады, бұл өткен кезеңдегімен салыстырғанда 1,9% аз және 2010 жылғы 2-тоқсанмен салыстырғанда – 7,3% аз (20-график).

20-график

Экономикалық белсенді халықтың құрылымы, млн. адам

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

2011 жылғы сәуірде және мамырда жалдамалы қызметкерлер құрамында мынадай құрылымдық өзгерістер байқалды.

2010 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда өнеркәсіп, білім беру, денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер, құрылыс, көтерме және бөлшек сауда, автомобильдер мен мотоциклдарды жөндеу, өнер, ойын-сауық және демалыс, әкімшілік және қосымша қызмет көрсету саласындағы қызмет, тұру және тамақтану бойынша қызметтер жұмыспен қамтудың өсуін қамтамасыз ететін негізгі салалар болды.

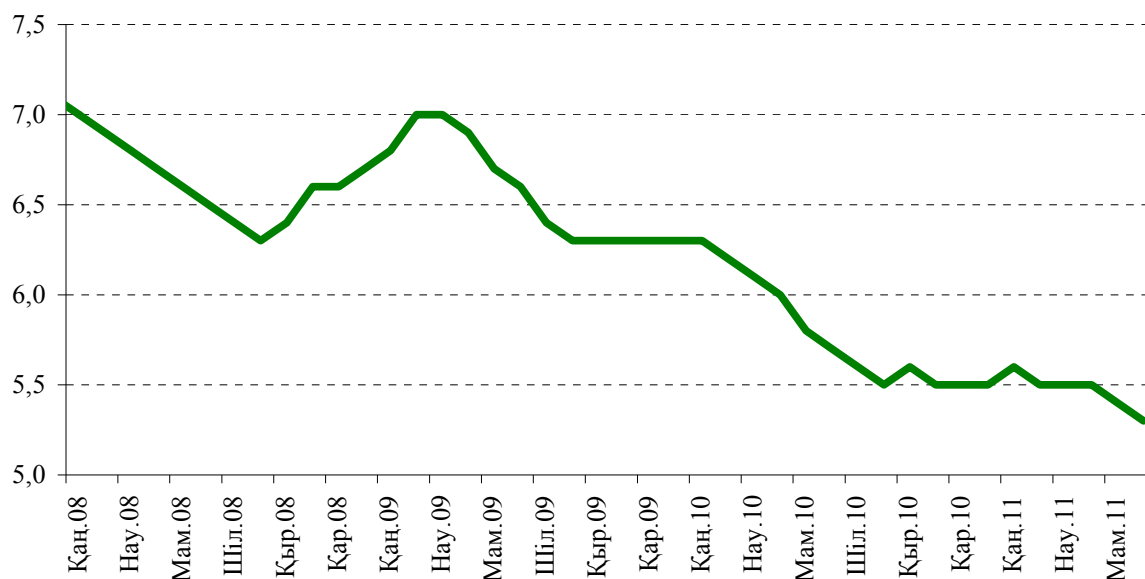
Жұмыспен қамтылғандардың анағұрлым көп кету пайызы ауыл шаруашылығына, орман және балық шаруашылығына, сондай-ақ мемлекеттік басқару және қорғанысқа; міндетті әлеуметті қамтамасыз етуге және жылжымайтын мүлікпен операцияларға тиесілі болды.

Бір саладағы жұмыспен қамтылғандар санының төмендеуі олардың басқа салаларда өсуімен толық өтелді, нәтижесінде жұмыссыздық деңгейі 2011 жылғы 2-тоқсанда алдын ала деректер бойынша 5,5%-дан 5,4%-ға төмендеді (21-график).

Бұл ретте жұмыссыздық деңгейінің төмендеуіне және халықтың жұмыспен қамтылуының өсуіне іске асырылуы 2011 жылғы 2-тоқсаннан басталған Жұмыспен қамту-2020 бағдарламасының белгілі бір ықпал еткенін атап өту керек.

21-график

Нақты жұмыссыздық деңгейі, %

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі

2.3.2. Жалақы және өнімділік

Орташа айлық жалақы 2010 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 2011 жылғы 1-тоқсанда номиналды көрсетумен 18,2% өсті (2010 жылғы 1-тоқсанда – 8,2% өсті), ал нақты көрсетумен 9,0% ұлғайды (0,9% өсті).

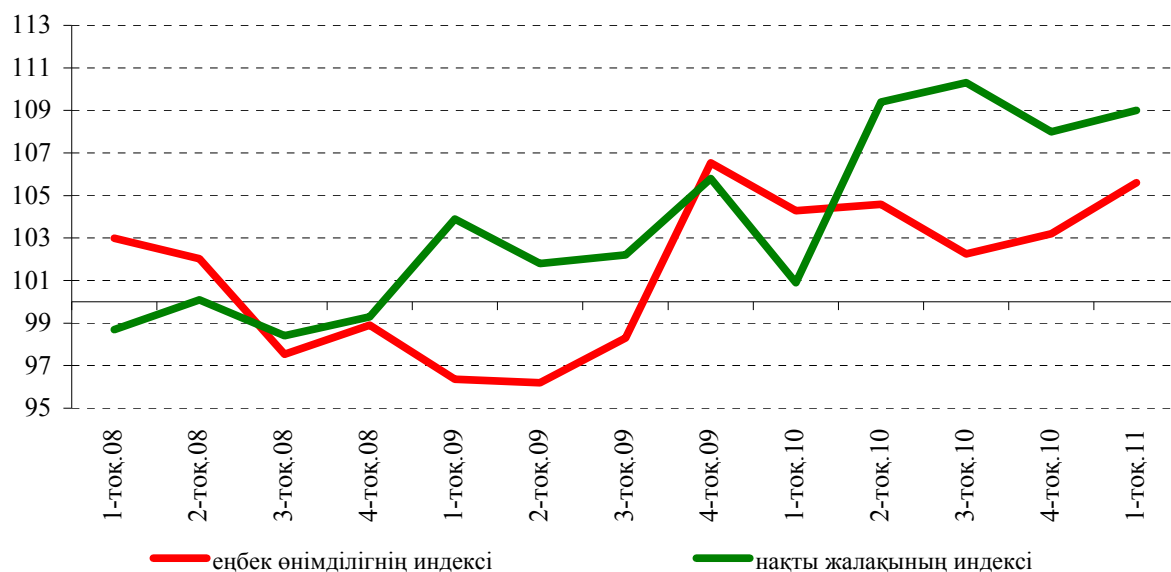
Алайда, 2010 жылғы 4-тоқсанмен салыстырғанда номиналдық жалақы 4,7% төмендеді, ал нақты жалақы 8,0% азайды. Осы төмендеуге кірістің жылдың соңғы тоқсанында қалыптасқан дәстүрлі неғұрлым жоғары деңгейі, сондай-ақ инфляцияның 2011 жылғы 1-тоқсандағы неғұрлым жоғары деңгейі себепші болды.

2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 2011 жылғы наурызда номиналдық көрсетілген жалақы аса жоғары дәрежеде өнеркәсіптің кен өндіру саласында (38,2% өсу), кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет саласында (29,0% өсті), денсаулық сақтау және әлеуметтік қызмет көрсету (28,6% өсті), білім беру (24,2% өсті), мемлекеттік басқару және қорғаныс, міндетті әлеуметтік қамсыздандыру (21,6% өсті) көтерілді.

Ақшалай көрсетілген жалақының ең жоғары мөлшері 2011 жылғы наурызда өнеркәсіптің кен өндіру саласында (198,2 мың теңге), ал ең төменгі мөлшері ауылшаруашылығында (33,8 мың теңге) қалыптасты.

ЖІӨ-нің 2011 жылғы 1-тоқсандағы неғұрлым жоғары өсу қарқыны (бағалау бойынша 7,6%) жұмыс істейтіндер санының өсу қарқынымен (1,3%) салыстырғанда еңбек өнімділігі индексінің 5,6% деңгейге дейін өсуінің (Ұлттық Банктің бағалауы бойынша) жеделдетілуіне себепші болды, ал бір тоқсан бұрын индекстің өсуі 3,2% жетті, ал 2010 жылғы 1-тоқсанда өсу 4,5% құрады (22-график).

22-график

Еңбек өнімділігінің және нақты жалақының динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің есептері

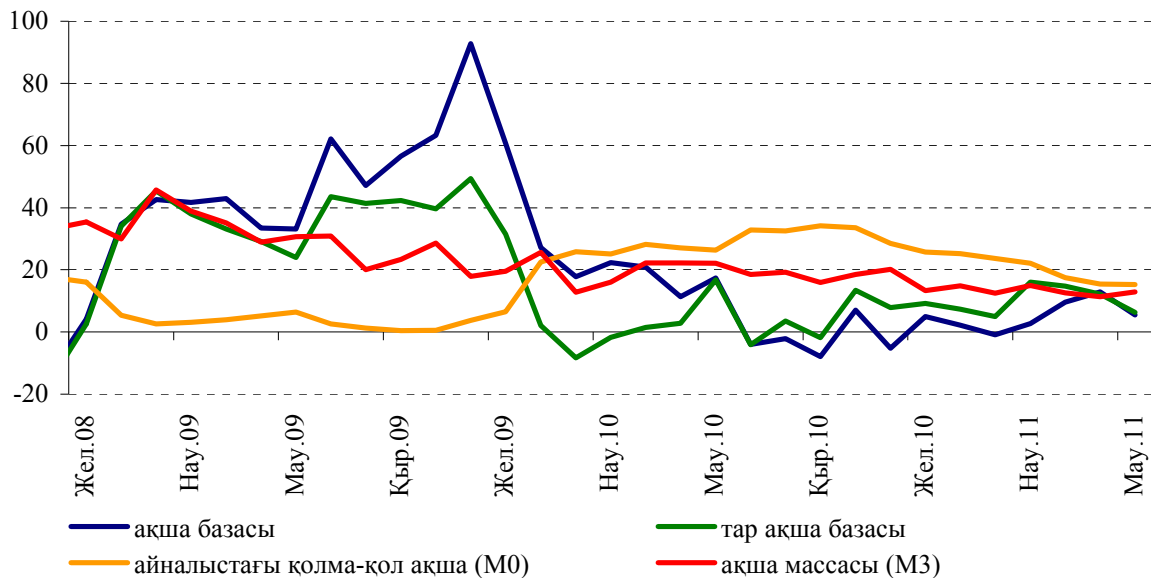
3. Ақша ұсынысы

3.1. Ақша агрегаттары

2011 жылғы 1-тоқсанда ақша агрегаттарының жылдық динамикасы барынша баяу өсу қарқынын көрсетті (23-график).

23-график

Ақша агрегаттарының динамикасы (өткен жылғы тиісті айға %-бен)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

3.1.1. Ақша базасы

Ақша базасы 2011 жылғы 2-тоқсанда 2,8%-ға кеңейді және 2011 жылғы маусымның аяғында 2888,1 млрд. теңге болды. Тар ақша базасы 2358,2 млрд. теңгеге дейін 0,3%-ға тарылды.

2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2010 жылғы маусымда ақша базасы 5,5%-ға кеңейді.

Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 2011 жылғы маусымда 2010 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда 34,1 млрд. АҚШ долл. дейін 30,5%-ға өсті. Олардың құрылымында Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету жөніндегі операцияларға және екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтарының төмендеуіне қарамастан, ішкі валюта нарығында валютаны сатып алу және Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуі нәтижесінде таза валюта қорлары өсті. Сонымен қатар, алтындығы активтер өсті.

2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда Ұлттық Банктің таза ішкі активтері негізінен қысқа мерзімді ноталар бойынша банктер алдындағы міндеттемелердің ұлғаюы есебінен қысқарды (2-кесте).

2-кесте

**Ұлттық Банк активтерінің және пассивтерінің өзгеру динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге %)**

	3-тоқ.10	4-тоқ.10	1-тоқ.11	2-тоқ.11
Таза халықаралық резервтер	36,1	23,0	30,3	30,5
Таза ішкі активтер	-364,5	-498,0	-384,4	-104,9
Үкіметке таза талаптар	-83,5	-64,4	-0,3	-56,2
Экономикаға талаптар	-154,3	-222,6	-352,7	-192,5
Басқа да таза ішкі активтер	-18,8	-20,0	-34,9	-52,1
Ақша базасы	-7,9	5,0	2,7	5,5
Тар ақша базасы	-1,8	9,2	16,0	6,3

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

3.1.2. Ақша массасы

2011 жылғы 2-тоқсанда ақша массасы 9360,2 млрд. теңгеге дейін 4,9%-ға өсті.

2010 жылғы маусыммен 2011 жылғы маусымда салыстырғанда оның өсуі банк жүйесінің таза сыртқы активтерінің өсуі нәтижесінде 12,9%-ды құрады (3-кесте).

3-кесте

**Ақша массасы өзгерістерінің динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге %)**

	3-тоқ.10	4-тоқ.10	1-тоқ.11	2-тоқ.11
Таза сыртқы активтер	138,3	62,5	50,3	48,5
Ішкі активтер	-27,4	-15,0	-8,5	-7,8
Үкіметке талаптар	166,2	72,3	284,7	17,6
Экономикаға талаптар	3,6	5,6	1,4	4,9
Басқа да таза ішкі активтер	-42,1	-28,3	-11,1	-21,4
Ақша массасы	15,9	13,3	15,0	12,9
Айналыстағы қолма-қол ақша	34,2	25,7	22,1	15,3
Резиденттердің депозиттері	13,6	11,6	14,1	12,6

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

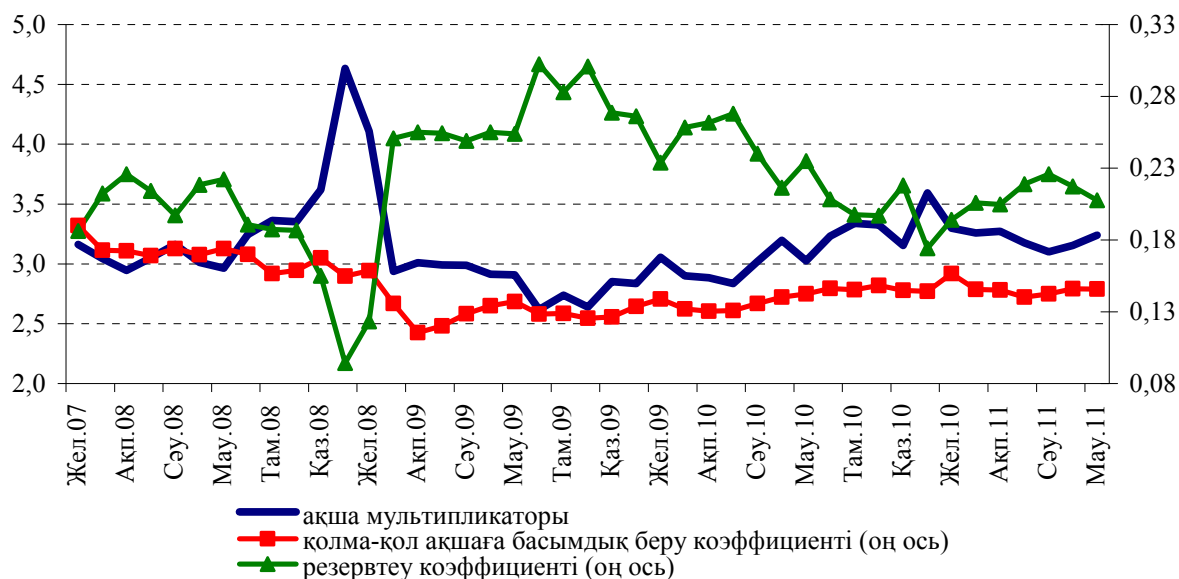
Банк жүйесінің таза сыртқы активтері құрылымында 2011 жылғы маусымда 2010 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда банктердің және сол сияқты Ұлттық Банктің таза сыртқы активтері өсті. Банктердің таза сыртқы активтерінің өсуіне негізінен банктердің резидент еместер алдындағы міндеттемелерінің төмендеуі себепші болды.

Қаралып отырған кезеңде ақша массасының негізгі құрамдас бөліктерінің құрылымында резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттерінің өсу қарқынымен салыстырғанда айналыстағы қолма-қол ақшаның қарқынды өсуі байқалды. Нәтижесінде, ақша массасы құрылымындағы резиденттер депозиттерінің үлесі 2010 жылғы маусымдағы 87,5%-дан 2011 жылғы маусымның қорытындысы бойынша 87,3%-ға дейін төмендеді.

Ақша мультипликаторы ақша базасының кеңеюі қарқынымен салыстырғанда ақша массасының қарқынды өсуі нәтижесінде 2010 жылғы маусымдағы 3,03-тен 2011 маусымда 3,24-ге дейін өсті. Оған қолма-қол ақшаға басымдық беру коэффициентінің ұлғаюы кезінде резервтеу коэффициентінің төмендеуі ықпал етті (5-график).

24-график

Ақша мультипликаторының және оның құрамдас бөлігінің динамикасы

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

3.1.3. Айналыстағы қолма-қол ақша

Айналыстағы қолма-қол ақша көлемі 2011 жылғы 2-тоқсанда 1191,7 млрд. теңгеге дейін 8,6% өсті. Айналыстағы қолма-қол ақшаның өсуі жалақы, зейнетақы және жәрдемақы берудің өсуімен және салдары ретінде банкоматтарды нығайту үшін берулердің өсуімен, сондай-ақ жеке тұлғалардың талап етуі бойынша салымдарынан және ағымдағы шоттарынан берулердің өсуімен түсіндіріледі. Бұл ретте көрсетілген факторлардың әсер етуі 2011 жылғы 2-тоқсанның қорытындысы бойынша тауарларды, жұмыстарды және қызмет көрсетулерді сатудан нетто-берулердің төмендеуімен, жеке тұлғалардың мерзімді салымдарынан нетто-берулердің төмендеуімен және валюта сатудан нетто-түсімдердің шамалы өсуімен ішінара бейтараптандырылды.

Айналыстағы қолма-қол ақша 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда 15,3%-ға ұлғайды. Бұл ретте банктердің кассаларынан қолма-қол ақшаны беру 1,2 трлн. теңгеге дейін 21,1%-ға, банктердің кассаларына түскен түсім 1,1 трлн. теңгеге дейін 23,6% өсті.

3.2. Қаржы нарығы

3.2.1. Резиденттердің депозиттері

Резиденттердің депозиттері 2011 жылғы 2-тоқсанда 4,4%-ға ұлғайып, 2011 жылғы маусымның аяғында 8168,5 млрд. теңгені құрады. Заңды тұлғалардың салымдары 3,2% көтерілді, жеке тұлғалардың салымдары 7,2%-ға ұлғайды. Ұлттық валютадағы депозиттер 5648,2 млрд. теңгеге дейін 5,2%-ға өсті, шетел валютасындағы депозиттер 2520,3 млрд. теңгені құрай отырып 2,5% көтерілді.

Шетел валютасындағы депозиттердің 2011 жылғы мамырда және маусымда өсуінің жергілікті сипаты болды және ұлттық валютадағы салымдарға 2011 жылы қалыптасқан басымдық беру үрдісін бұза алмады. Нәтижесінде, жыл басында ұлттық валютадағы депозиттер 18,2% өсті, ал шетел валютасындағы депозиттер төмендеді.

Осы үдеріс салымдарды долларландыру деңгейінің одан әрі төмендеуіне алып келді, нәтижесінде шетел валютасындағы салымдардың үлес салмағы 2010 жылғы желтоқсандағы 34,9% -ға қарағанда 2011 жылғы маусымда 30,9%-ға дейін төмендеді.

Осылайша, теңгедегі салымдардың өсуі тұтастай алғанда депозиттік базаның өсу көзі болып табылады (4-кесте).

4-кесте

**Резиденттер депозиттерінің өзгеру динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге %)**

	08 маусым	09 маусым	10 маусым	11 маусым
Резиденттердің депозиттері	13,8	10,3	10,3	11,4
<i>жеке тұлғалардың</i>	<i>1,4</i>	<i>9,1</i>	<i>5,0</i>	<i>11,2</i>
<i>банктік емес заңды тұлғалардың</i>	<i>21,0</i>	<i>10,8</i>	<i>12,5</i>	<i>11,5</i>
Теңгедегі депозиттер	9,9	-6,6	18,3	18,2
Шетел валютасындағы депозиттер	21,9	41,2	0,1	-1,5

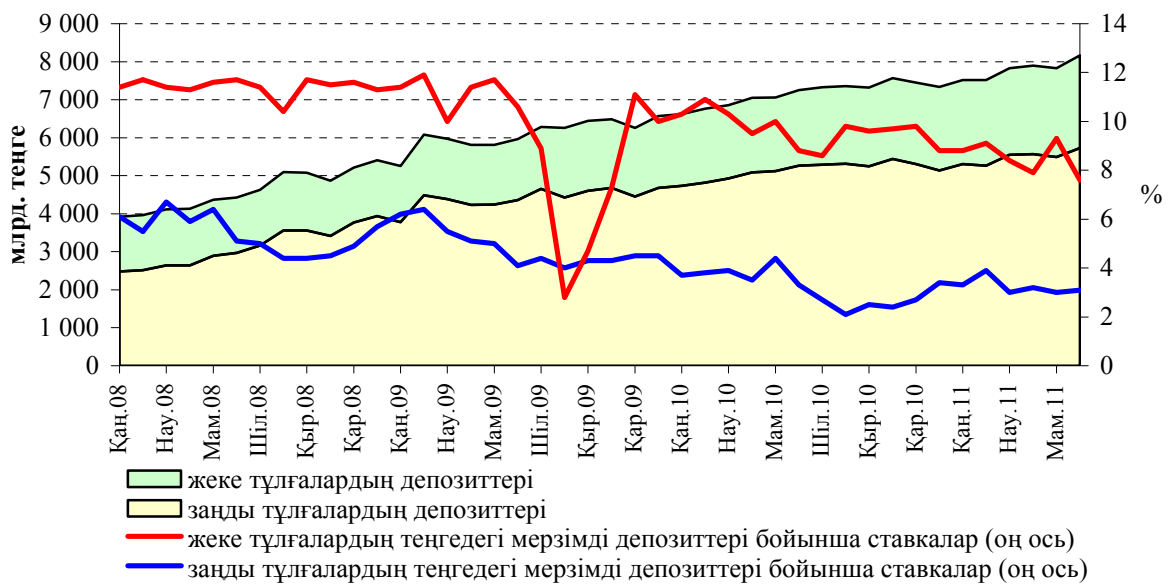
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Салымдар бойынша сыйақы алдыңғы тоқсандағы деңгейде сақталды, ал 2011 жылғы 2-тоқсанда теңгедегі салымдар бойынша ставкалардың төмендеу және шетел валютасындағы салымдардың өсу үрдісі байқалды.

2011 жылғы маусымда банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі мерзімдік депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 3,1%-ды (2010 жылғы желтоқсанда – 3,4%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 7,6%-ды (8,8%) құрады (25-график).

25-кесте

Депозиттер және сыйақы ставкаларының динамикасы

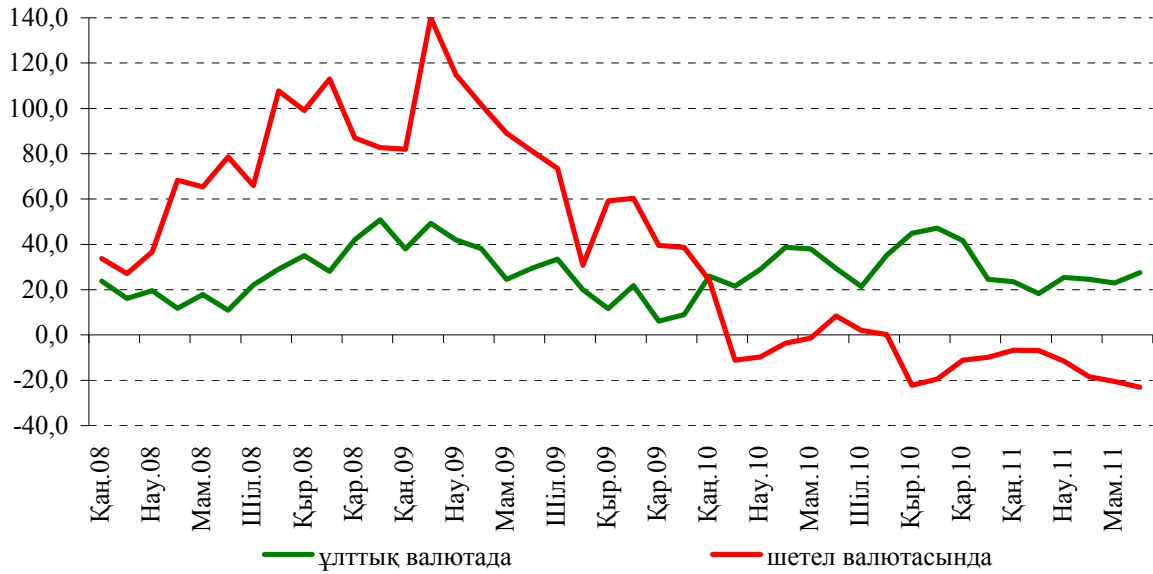
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Заңды тұлғалардың депозиттерінің көлемі 2011 жылғы қаңтар-маусымда 5728,6 млрд. тенгеге дейін 11,5% көтерілді, бұл ретте өсу жылдық көрсетумен (2011 жылғы

маусымда 2010 жылғы маусымға қатысты) 8,8%-ды құрады. Заңды тұлғалардың ұлттық валютадағы депозиттері жылдық көрсетумен 27,5%-ға көтерілді, шетел валютасында – 23,1%-ға төмендеді (26-график).

26-график

Заңды тұлғалардың депозиттерінің өзгеру динамикасы (өткен жылғы тиісті кезеңге %)

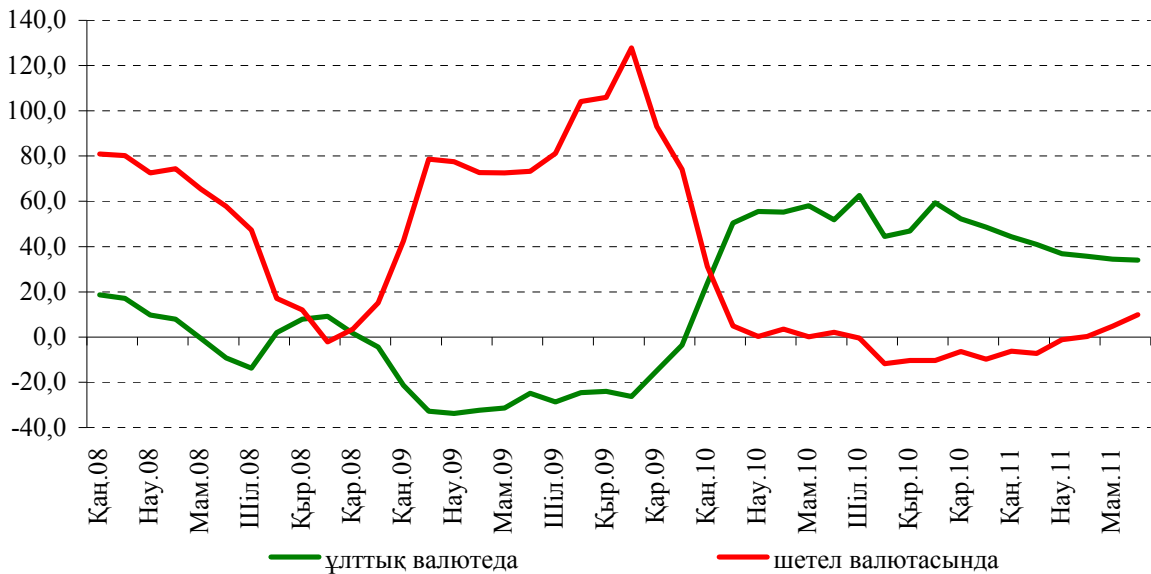

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Жеке тұлғалардың депозиттерінің көлемі жыл басынан бастап 2440,0 млрд. теңге дейін 11,2%-ға көтерілді, бұл ретте өсу жылдық көрсетумен 2011 жылғы маусымда 22,7%-ды құрады. Жеке тұлғалардың ұлттық валютадағы депозиттері жылдық көрсетумен 33,9% өсті, шетел валютасындағы – 10,0%-ға төмендеді (27-график).

27-график

**Жеке тұлғалардың депозиттерінің өзгеру динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге %)**

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

3.2.2. Экономикаға кредиттер

2011 жылғы 2-тоқсанда банктердің экономикаға кредиттері 7932,7млрд. теңгеге дейін 3,5% өсті. Бұл ретте заңды тұлғаларға кредиттер 3,0%-ға ұлғайды, халыққа кредиттер 4,7%-ға көтерілді.

2010 жылғы қаңтар-маусымда кредиттеу 4,5%-ға ұлғайды, бұл ретте заңды тұлғаларды және сол сияқты кредиттер жеке тұлғаларды кредиттеу 4,5%-ға көтерілді.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша орташа алынған ставка 2010 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда 11,9%-дан 11,4%-ға дейін төмендеді, оған 2011 жылғы 2-тоқсанда заңды тұлғалар үшін ұлттық валютада қарыз алу құнының арзандауы, ал шетел валютасындағы кредиттер бойынша ставкалардың төмендеуі шамалы көтерілуі себепші болды.

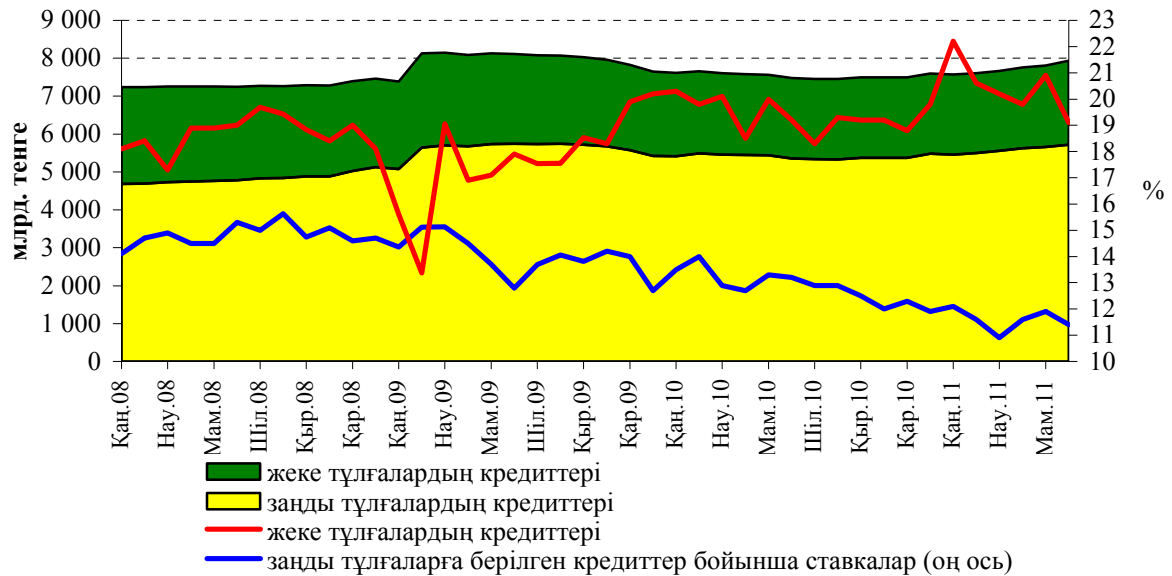
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша орташа алынған ставка 2010 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда 19,8%-дан 19,1%-ға дейін төмендеді, оған ұлттық валютамен берілген заемдар бойынша ставкалардың төмендеуі себепші болды (28-график).

Кредиттер құрылымында кредиттеу объектілері бойынша берешектің негізгі көлемі айналым құрал-жабдықтарын сатып алуға (26,3%), жаңа құрылысқа және қайта жаңартуға (16,2%), сондай-ақ басқа да мақсаттарға (25,0%) берілген кредиттерге тиесілі болды.

Салалар бойынша алғанда банктердің кредиттері бойынша айтарлықтай берешек басқа салаларға (өндірістік емес салаға және жеке қызметке 41,8%), саудаға – 19,9, құрылысқа – 18,6%, өнеркәсіпке – 11,4% тиесілі.

28-график

Экономикаға кредиттер және олар бойынша сыйақы ставкаларының динамикасы

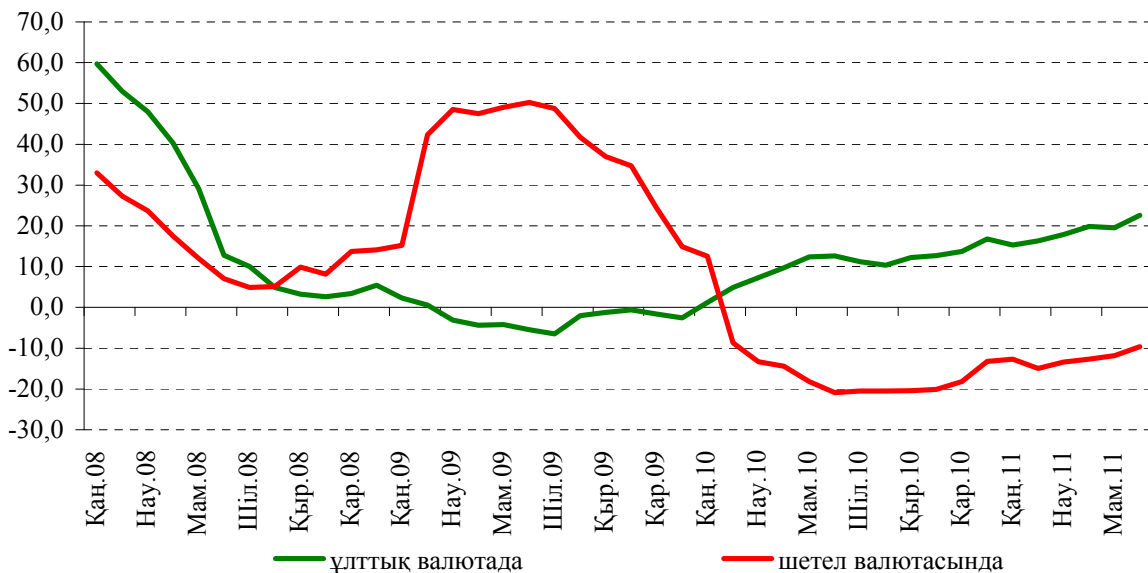

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Заңды тұлғаларға берілген кредиттер көлемі 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда 6,8%-ға көтерілді. Заңды тұлғалардың ұлттық валютадағы кредиттері жылдық көрсетумен 22,6%-ға өсті, шетел валютасындағы кредиттер 9,6%-ға төмендеді (29-график).

29-график

Заңды тұлғаларға берілген кредиттер динамикасы (өткен жылғы тиісті кезеңге %)

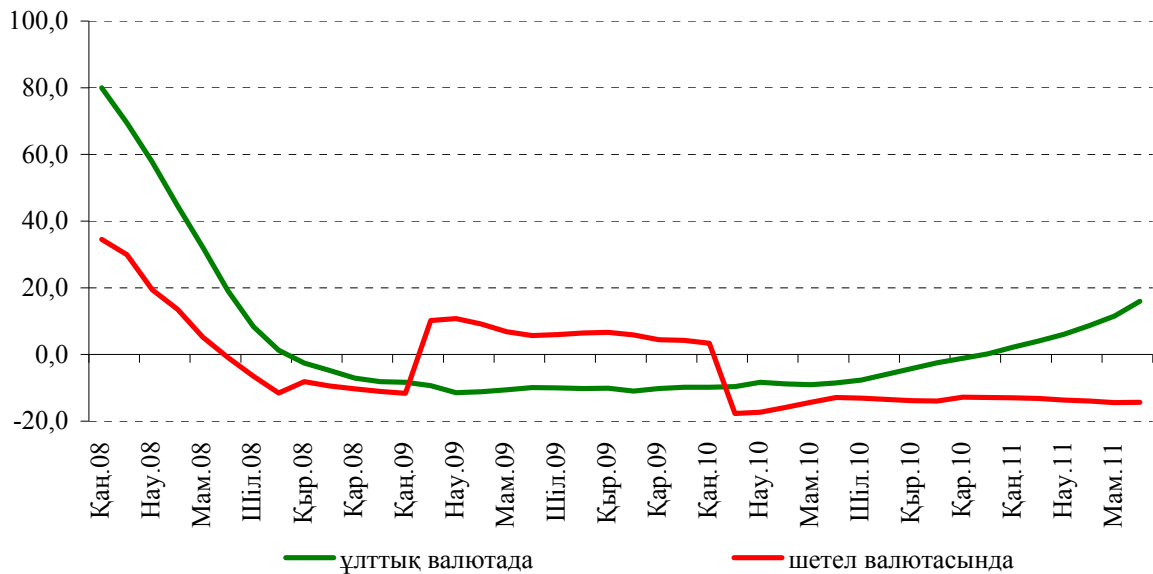
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы маусымның аяғында заңды тұлғаларды кредиттеудің жалпы көлеміндегі орта және ұзақ мерзімді кредиттердің үлесі 78,0%-ды құрады (2010 жылғы желтоқсанда – 78,7%).

2011 жылғы наурызда 2010 жылғы осындай кезеңмен салыстырғанда жеке тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 4,3%-ға көтерілді. Халыққа берілген кредиттер құрылымында ұлттық валютадағы кредиттер 16,0%-ға көтерілгенін, ал шетел валютасында 14,3%-ға төмендегенін көрсетті (30-график).

30-график

**Халыққа берілген кредиттер динамикасы
(өткен жылғы тиісті кезеңге, %-бен)**

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

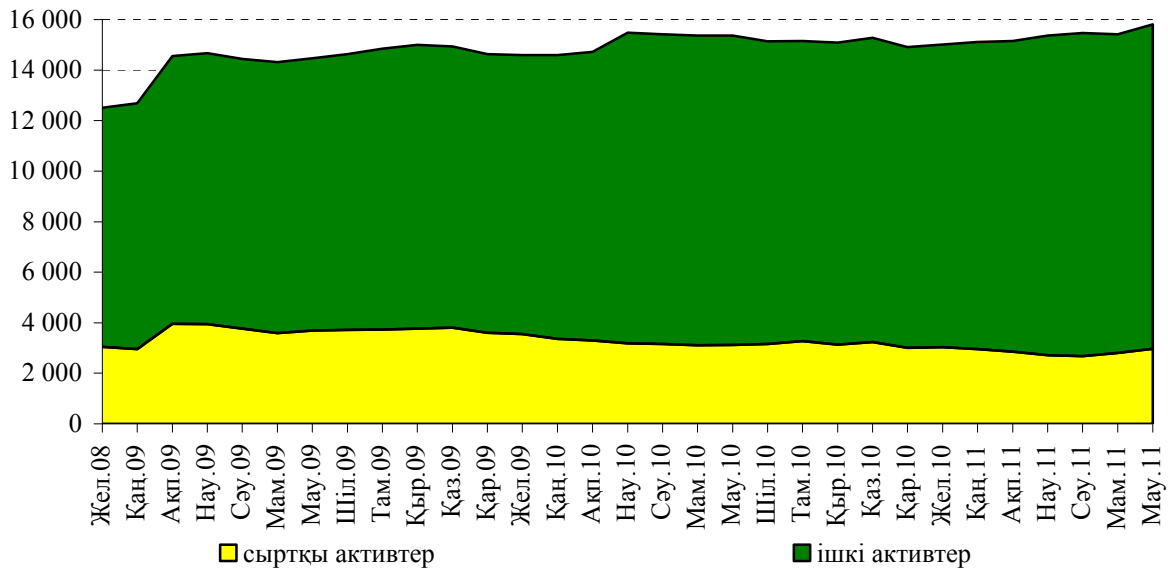
3.2.3. Банктердің активтері және міндеттемелері

– Активтер

2011 жылғы 2-тоқсанда банктер активтерінің монетарлық шолуға сәйкес есептелген мөлшері 15,8 трлн. теңгеге дейін 2,9%-ға өсті. Банктердің активтері жылдық көрсетумен (2011 жылғы маусымда 2010 жылғы маусыммен салыстырғанда) 2,9%-ға ұлғайды (31-график).

31-график

Банктер активтерінің динамикасы, млрд. теңге

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

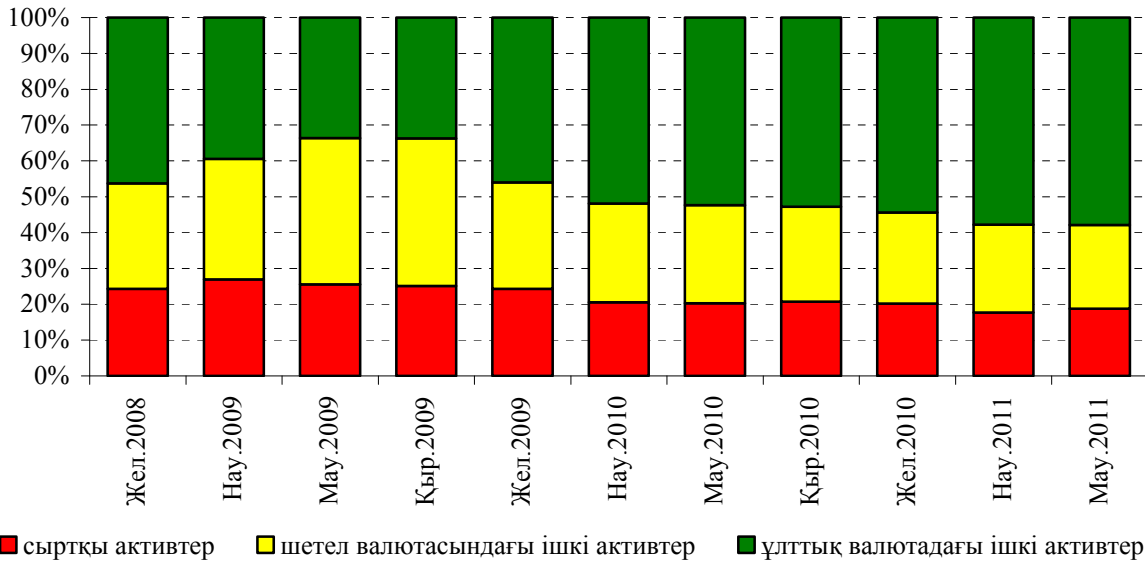
2011 жылғы маусымда банктердің сыртқы активтері активтердің жалпы көлемінің 18,8%-ын иеленді немесе 20,3 млрд. АҚШ долл. құрады. 2011 жылғы наурызбен салыстырғанда олар 9,2%-ға ұлғайды.

Сыртқы активтер құрылымында 2011 жылғы маусымда резидент еместерге берілген кредиттер 48,7% (2011 жылғы наурызда – 55,2%-ға), резидент еместерде орналастырылған депозиттер – 28,7 (2010 жылғы желтоқсанда – 28,5%), резидент еместердің бағалы қағаздары – 5,9% (2010 жылғы наурызда – 19,7%), алуға арналған басқа шоттар 18,3% (2010 жылғы наурызда – 19,2%) құрады.

2011 жылғы маусымда ішкі активтердің үлесіне 81,2% немесе 12,8 трлн. теңге тиесілі болды, оның ішінде ұлттық валютадағы ішкі активтер 71,3%-ды немесе 9,2 трлн. теңгені, шетел валютасындағы ішкі активтер – 28,7%-ды немесе 3,7 трлн. теңгені құрады. 2011 жылғы сәуір-маусымда ішкі активтер 1,5%-ға, оның ішінде ұлттық валютадағы ішкі активтер 3,2%-ға өсті, шетел валютасындағы активтер 2,3%-ға төмендеді (32-график).

32-график

Банктер активтерінің құрылымы, %

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы сәуір-маусымда банктердің активтері сапасының шамалы нашарлауы байқалды. Стандартты активтердің үлесі 48,6%-дан 48,3%-ға дейін төмендеді, үмітсіз активтердің үлесі 15,4%-дан 15,5%-ға көтеріле отырып, іс жүзінде өзгерген жоқ.

Күмәнді активтер құрылымында 1-ші және 3-санаттағы активтердің шоғырлануына бағытталған активтердің белгілі бір миграциясы байқалды. Күмәнді активтер құрамында 2-санаттағы активтердің үлесі 13,5%-дан 12,9%-ға дейін төмендеді, 3-санаттағы активтердің үлесі 22,3%-дан 22,9% дейін ұлғайды, ал 1-санаттағы активтердің үлесі 33,9%-дан 30,0%-ға дейін төмендеді, 4-санаттағы активтердің үлесі өзгерген жоқ (9,2%), 5-санаттағы активтердің үлесі 25,2%-дан 24,8%-ға дейін төмендеді. Күмәнді активтер құрылымындағы аталған өзгерістер банктер активтері сапасының төмендеу қаупінің сақталып отырғандығын көрсетеді.

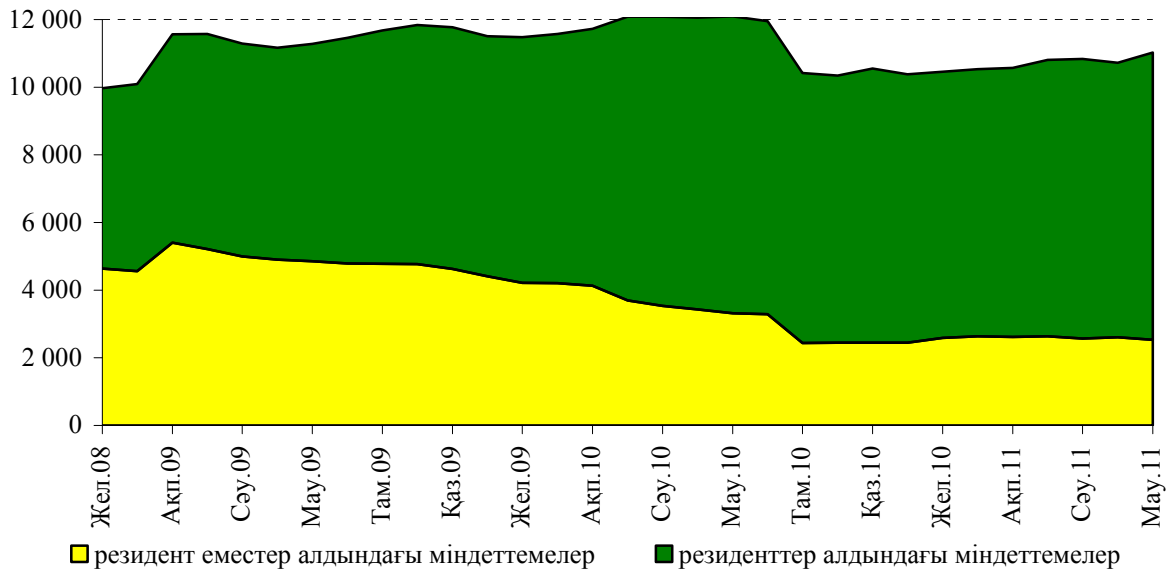
Тұтастай алғанда, монетарлық шолу бойынша 2011 жылғы 2-тоқсанда банк активтерінің шамалы өскенін көрсетті. Кредит тәуекелінің жоғары деңгейі және активтер сапасының төмендеуі Қазақстан банк жүйесінің әлсіз жағы болып қалып отыр. Банктер бұрынғысынша экономиканы белсенді түрде кредиттеуден бас тарта отырып, өздерінің консервативтік саясатын сақтап отыр.

Міндеттемелер

2011 жылғы 2-тоқсанда банктердің монетарлық шолуға сәйкес есептелген міндеттемелерінің жалпы сомасы 2,1% өсті және маусымның аяғында 11,0 трлн. теңгені құрады (33-график).

33-график

Банктер міндеттемелерінің динамикасы, млрд. теңге

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Банктердің резидент еместер алдындағы міндеттемелері 2011 жылғы наурызбен салыстырғанда 2011 жылғы маусымда 2,5 трлн. теңгеге (17,4 млрд. АҚШ долл.) дейін 3,8% төмендеді. Банктердің міндеттемелері 2010 жылдың тиісті айына 23,5%-ға қысқарды. 2011 жылғы маусымның аяғында олар банктердің міндеттемелері көлемінің 23,0%-на тең болды.

Банктердің резиденттер емес алдындағы міндеттемелерінің құрылымында резидент еместердің депозиттері бойынша міндеттемелер 2011 жылғы наурыздағы 11,6%-дан 2011 жылғы маусымдағы 9,0%-ға дейін төмендеді, бағалы қағаздар бойынша міндеттемелер үлесі 63,6%-дан 68,3%-ға дейін ұлғайды, резидент еместерден алынған кредиттер тиісінше 22,9%-дан 20,3 %-ға дейін төмендеді.

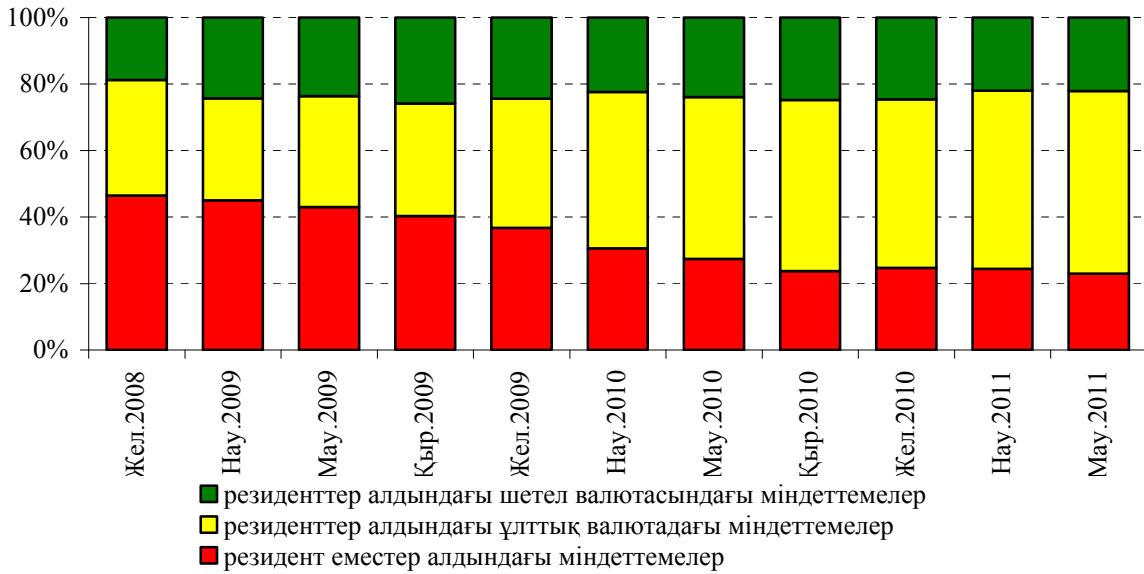
2011 жылғы сәуір-маусымда резидент еместер алдындағы міндеттемелер 8,5 трлн. теңгеге (58,2 млрд. АҚШ долл.) дейін 4,0%-ға көтерілді, оның ішінде ұлттық валютадағы міндеттемелер 6,1 трлн. теңгеге дейін 4,4%-ға ұлғайды, шетел валютасындағы міндеттемелер 2,4 трлн. теңгеге дейін 2,9%-ға ұлғайды (34-график).

Осылайша, 2011 жылғы 2-тоқсанда банктердің міндеттемелері бойынша әр түрлі бағыттағы үрдісі байқалды: резиденттер алдындағы міндеттемелердің өсуі және сол сияқты резидент еместер алдындағы міндеттемелердің төмендеуі. Бұл ретте, резиденттер алдындағы міндеттемелердің өсуі шетелдік құрамдас бөліктердің ұлғаюы есебінен қамтамасыз етілді. Резидент еместер алдындағы міндеттемелердің төмендеуі резидент еместердің депозиттері мен кредиттерінің төмендеуі есебінен болды.

Осыған байланысты ағымдағы 2011 жылғы 2-тоқсанда қорландырудың сыртқы көздерін ішкі көздерге ауыстыру үрдісі жалғасын табады деп тұжырымдауға болады.

34-график

Банктер міндеттемелерінің құрылымы, %

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

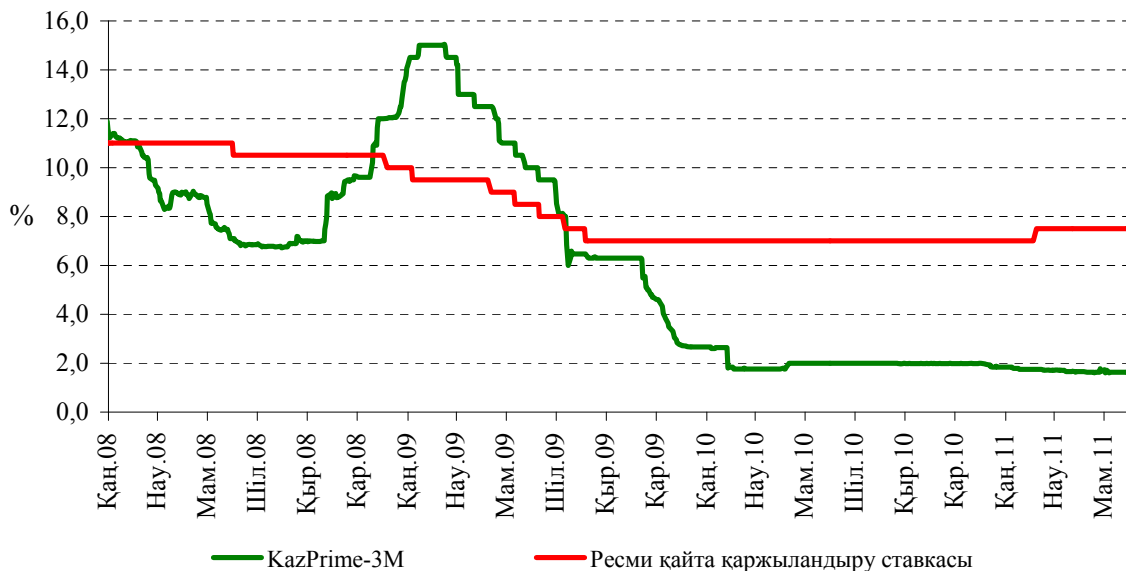
3.2.4. Қаржы нарығындағы ставкалар

2011 жылғы 2-тоқсанда банкаралық нарықта ставкалар деңгейінің әр түрлі бағыттағы өзгеру үрдісі байқалды.

KazPrime индикаторы 2011 жылғы 1-тоқсандағы орташа алғандағы 1,79%-дан 2011 жылғы 2-тоқсанда орташа алғанда 1,65%-ға дейін төмендеді. Бұл ретте 2011 жылғы маусымның аяғында бұл индикатор 1,71%-ды, ал маусымның аяғында 1,63%-ды құрады (35-график).

35-график

KazPrime индикаторының динамикасы және ресми қайта қаржыландыру ставкасы, %

Дерек көзі: Қазақстан Қор биржасы, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

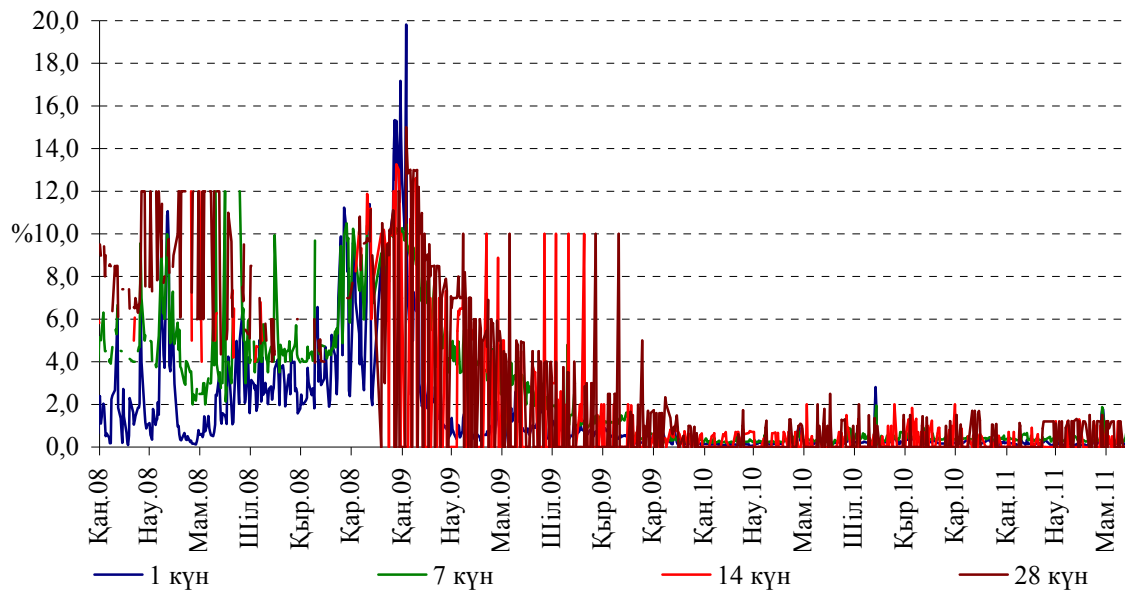
Автоматты РЕПО секторында 1 күндік операциялар бойынша орташа алынған ставка 2011 жылғы 2-тоқсанда азайды және 0,29% (1-тоқсанда – 0,20%) болды. Бұл ретте оның ең көп деңгейі 1,77%, ал ең азы – 0,06% болды.

7 күндік РЕПО операциялары бойынша ставкалардың ауытқулары 2011 жылғы 2-тоқсанда 0,21%-дан 1,88%-ға дейінгі (орташа алынған ставка 0,30% болды), 14 күндік РЕПО операциялары бойынша – 0,40%-дан 1,30%-ға дейінгі (орташа алынған ставка 0,63% болды), 28 күндік РЕПО операциялары бойынша – 0,87%-дан 1,50%-ға дейінгі (орташа алынған ставка 1,20% болды) диапазонда өтті (36-график).

Автоматты РЕПО секторындағы мәмілелер көлемі 2011 жылғы 2-тоқсанда осының алдындағы тоқсанмен салыстырғанда 40,2%-ға ұлғайды.

36-график

РЕПО операциялары бойынша ставкалар динамикасы, %

Дерек көзі: Қазақстан Қор биржасы

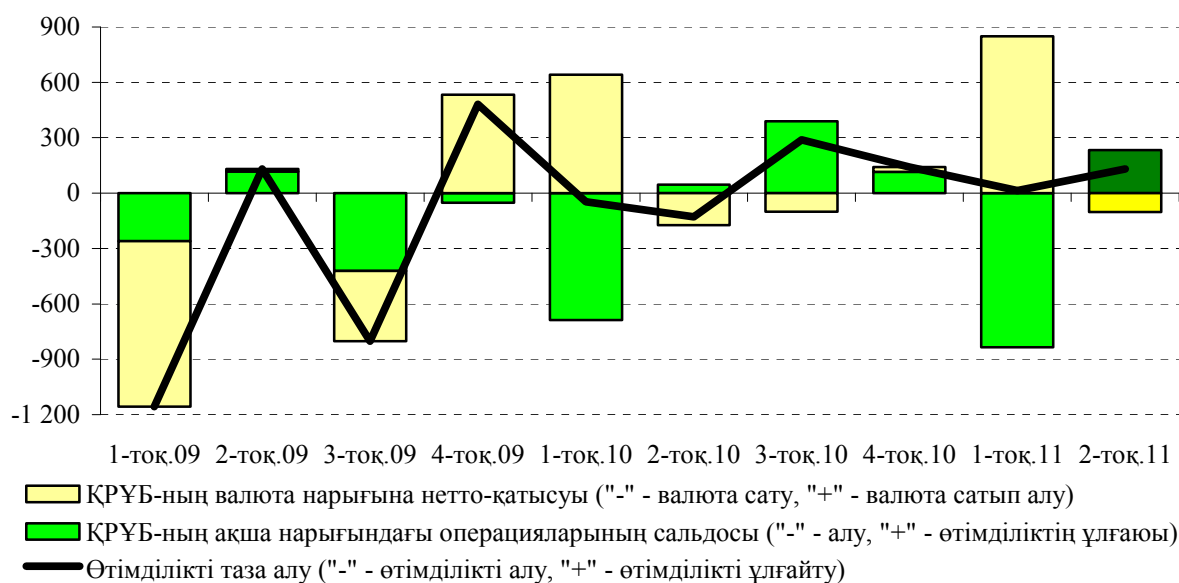
4. Ақша-кредит саясатының құралдары және операциялары

2011 жылғы 2-тоқсанда қаржы нарығындағы жағдай тұрақты болды, банктердің жеткілікті теңге өтімділігі орын алды.

2011 жылғы 2-тоқсанда теңгемен өтімділік ұсыну Ұлттық Банктің қаржы нарығындағы операцияларының қорытындылары болып табылады, бұл негізінен банктердің Ұлттық Банктегі депозиттеріндегі және корреспонденттік теңге шоттарындағы қалдықтардың төмендеуі есебінен болды (37-график).

37-график

Ұлттық Банктің ішкі нарықтағы операцияларының сальдосы, млрд. теңге

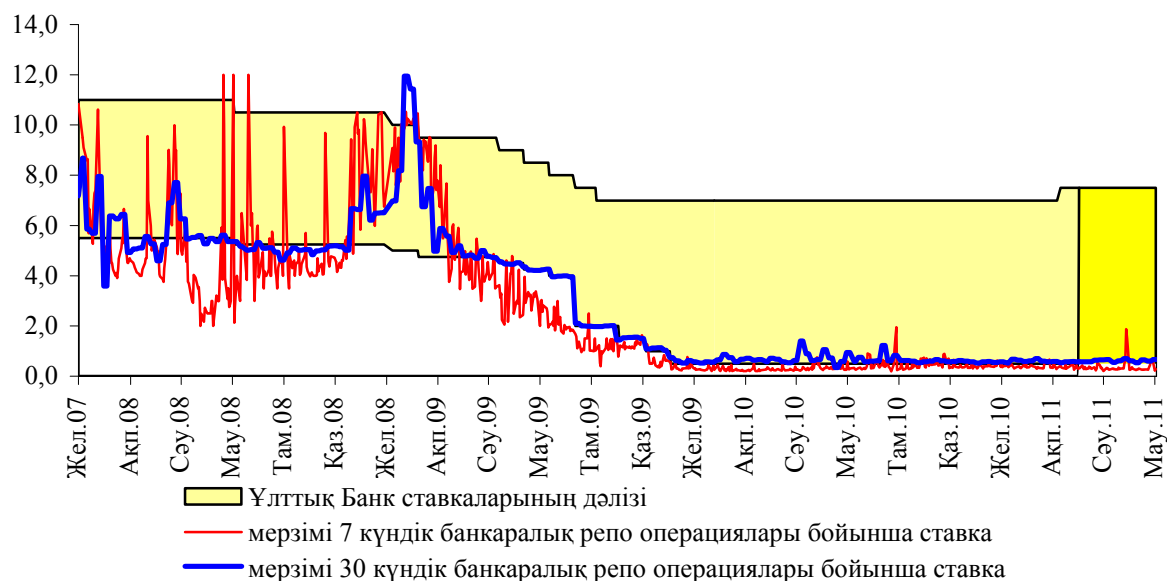
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы 2-тоқсанда Ұлттық Банктің ставкалар дәлізі өзгерген жоқ. Ресми қайта қаржыландыру ставкасы 7,5%-ға деңгейінде қалды, банктерден тартылатын депозиттер бойынша ставкалар өзгерген жоқ: 7 күндік депозиттер бойынша ставка 0,5%, 1 айлық депозиттер бойынша – 1,0% болды.

2011 жылғы 2-тоқсанда ақша нарығындағы жағдай пайыздық ставкалардың оң үрдісімен сипатталды. Орташа алғанда 2011 жылғы 2-тоқсанда ставкалар деңгейі Ұлттық Банктің ставкалар дәлізінің төменгі шекарасына жақын болды. Мерзімі 30 күнге дейінгі банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған ставка 2011 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда өзгерген жоқ және 0,61% құрады. Мерзімі 7 күндік банкаралық РЕПО операциялары бойынша орташа алынған ставка 2011 жылғы 1-тоқсандағы 0,37%-дан 2011 жылғы 2-тоқсандағы 0,30% дейін төмендеді (38-график).

38-график

Ұлттық Банк ставкалары дәлізінің шекаралары, %

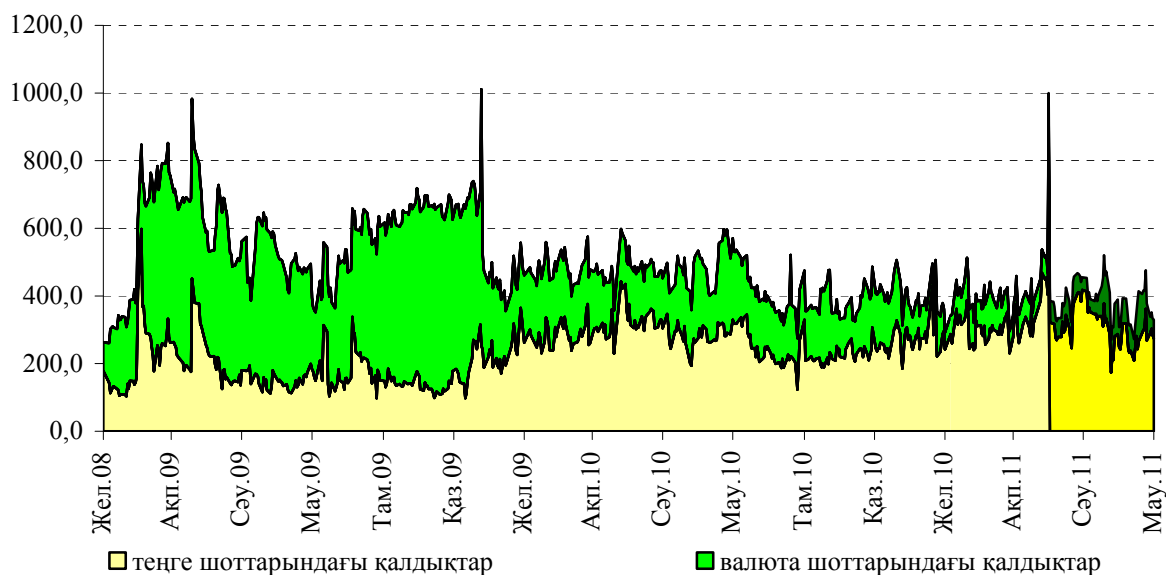
Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы сәуір-маусымда банктердің Ұлттық Банктегі корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың динамикасы әр бағытты болды. Сәуірде банктердің шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтар біршама тұрақты болды, мамырда біршама ұлғайды, ал маусымда олардың төмендеу үрдісі байқалды. Тұтастай алғанда 2011 жылғы маусымның аяғында олардың көлемі 2011 жылғы наурыздың аяғындағы көлеммен салыстырғанда 13,1% төмендеді. Тұтастай алғанда 2011 жылғы сәуір-маусымда олардың динамикасында төмендеу үрдісі байқалды.

2011 жылғы 2-тоқсанда банктердің ұлттық валютадағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтары құбылмалы болды, бүкіл кезең ішінде олардың өсуі төмендеуімен және керісінше ауысты. Нәтижесінде, 2011 жылғы маусымның аяғында олардың көлемі 2011 жылғы наурыздың аяғындағы көлеммен салыстырғанда 37,1% төмендеді (39-график).

39-график

Банктердің Ұлттық Банктегі корреспонденттік шоттардағы қалдықтары, млрд. теңге

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

4.1. Ішкі валюта нарығындағы үстемдіктер

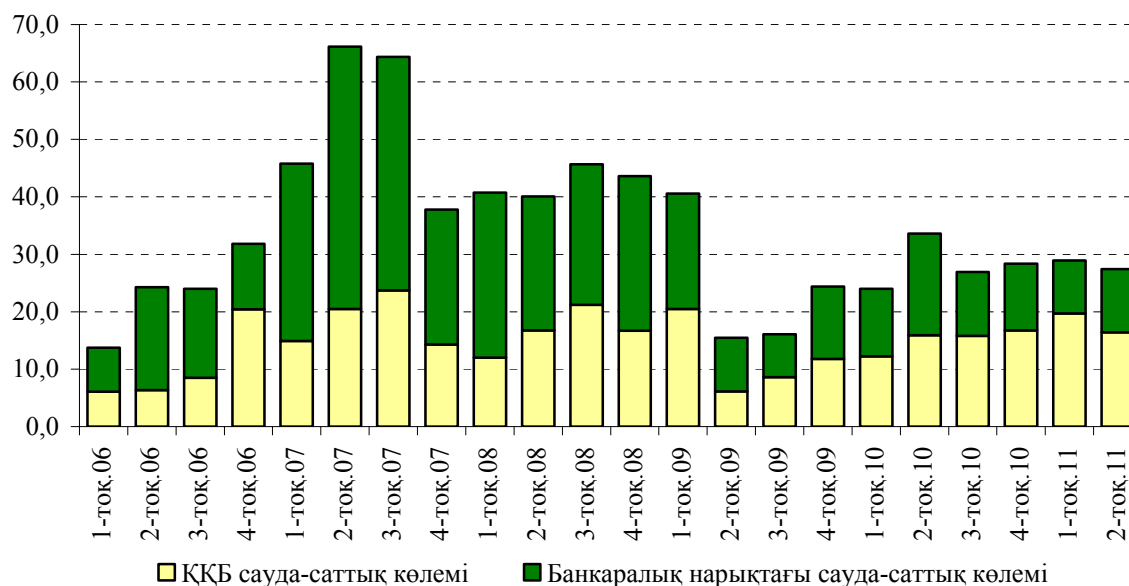
Ішкі валюта нарығындағы ахуал шетел валютасына тұрақты сұраныс пен ұсыныс жағдайларында қалыптасты.

2011 жылғы 2-тоқсанда Қазақстан қор биржасындағы валюта сегментіндегі және банкаралық валюта нарығындағы сауда-саттықтардың жалпы көлемі 2011 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 5,3% төмендей отырып, 16,4 млрд. АҚШ долл. болды.

Қазақстан қор биржасындағы долларлық позициядағы биржалық сауда-саттықтар көлемі 2011 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 17,0% төмендеп, 16,4 млрд. АҚШ долл. болды (Қазақстан қор биржасындағы сауда-саттықтардың нетто-көлемі брутто-көлемнің 76% құрады). Биржадан тыс валюта нарығындағы операциялардың көлемі 2011 жылғы 2-тоқсанда өткен тоқсанмен салыстырғанда 19,6% ұлғайып, 11,0 млрд. АҚШ долл. құрады (40-график).

40-график

Ішкі валюта нарығындағы сауда-саттық көлемі, млрд. АҚШ долл.

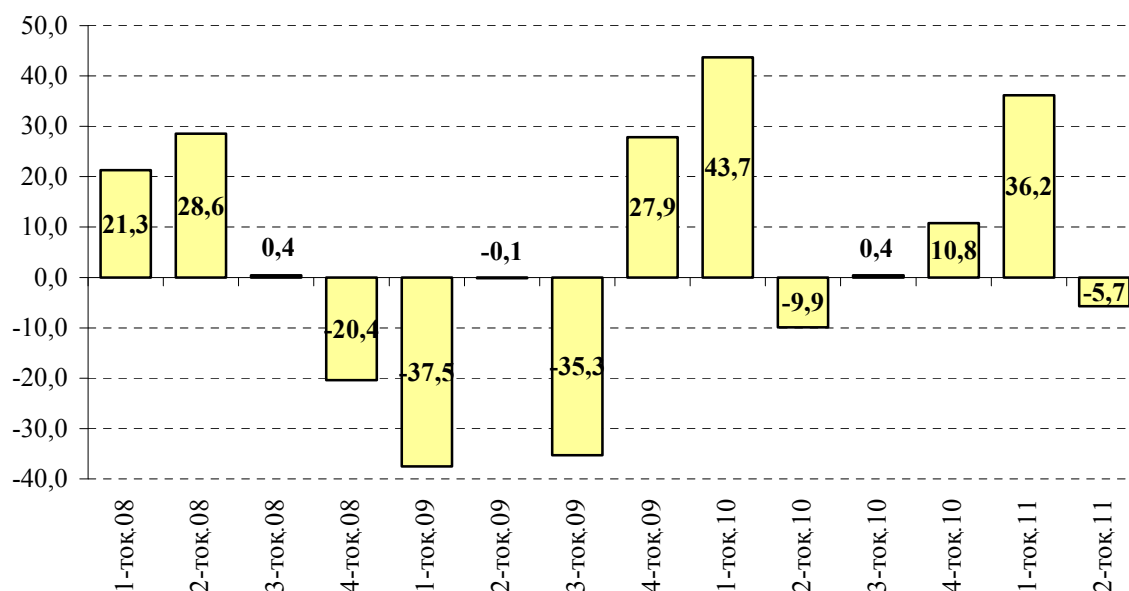

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы 2-тоқсанның қорытындылары бойынша Ұлттық Банктің Қазақстан қор биржасындағы қатысу коэффиценті -5,7% (2011 жылғы 1-тоқсанда ол 36,2%) болды (41-график). Осылайша, 2011 жылғы 2-тоқсанда Ұлттық Банк ішкі валюта нарығында шетел валютасын сатып алушы ретінде басым болды.

41-график

Ұлттық Банктің Қазақстан қор биржасындағы қатысу коэффиценті, %

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

4.2. Ең төменгі резервтік талаптар

Инфляциялық қысымды сақтау жағдайында ақша-кредит саясатын қатандату мақсатында Ұлттық Банк Басқармасының «Ең төменгі резервтік талаптарды

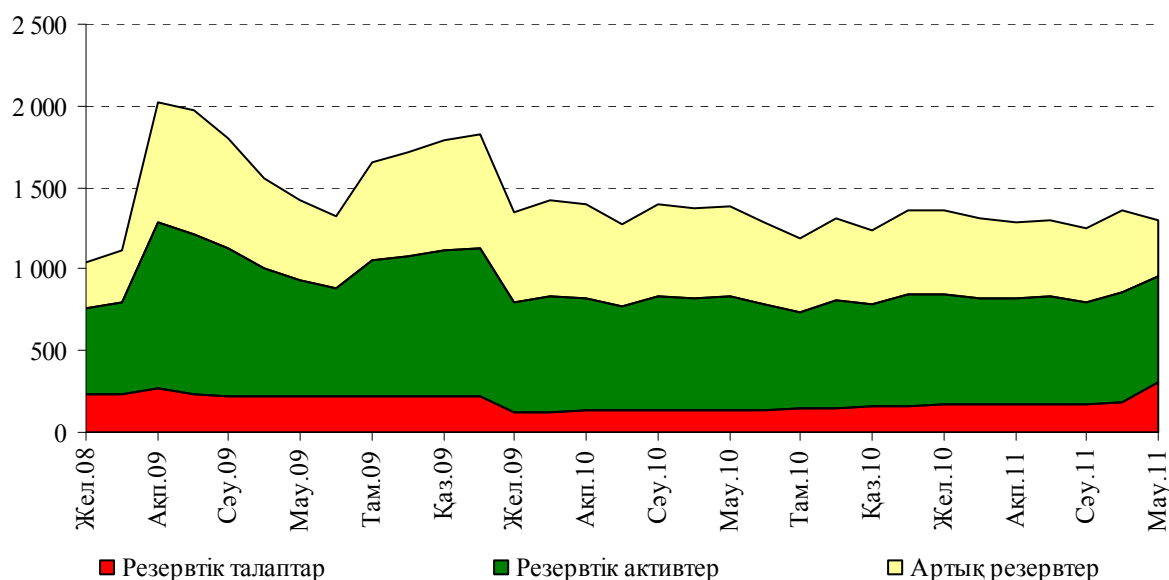
нормативтерін белгілеу туралы» № 54 қаулысына өзгерістер енгізілді. Ұлттық Банк Басқармасының 2011 жылғы 29 сәуірде өткен отырысында ең төменгі резервтік талаптардың нормативтерін (бұдан әрі – ЕТРТ) өзгерту туралы шешім қабылданды. ЕТРТ нормативі ішкі міндеттемелері бойынша 2,5% деңгейінде, өзге міндеттемелер бойынша 4,5% деңгейінде белгіленді.

Қолданыстағы заңнамаға сәйкес ЕТРТ жаңа нормативтері 2011 жылғы 31 мамырдан бастап қолданысқа енгізілді. Ең төменгі резервтік талаптардың нормативтерін өзгерту нәтижесінде 2011 жылғы маусымнан бастап банктердің артық өтімділіктерінің қысқаруы байқалды.

2011 жылғы сәуір-маусымда резервтік активтер резервтеудің қажетті көлемінен орташа есеппен 3,2 есе (2011 жылғы 1-тоқсанда – орташа алғанда 3,7 есе, 2010 жылғы 1-тоқсанда – 5,4 есе) асып түсті (42-график).

43-график

Ең төменгі резервтік талаптар нормативінің орындалуы, млрд. теңге

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

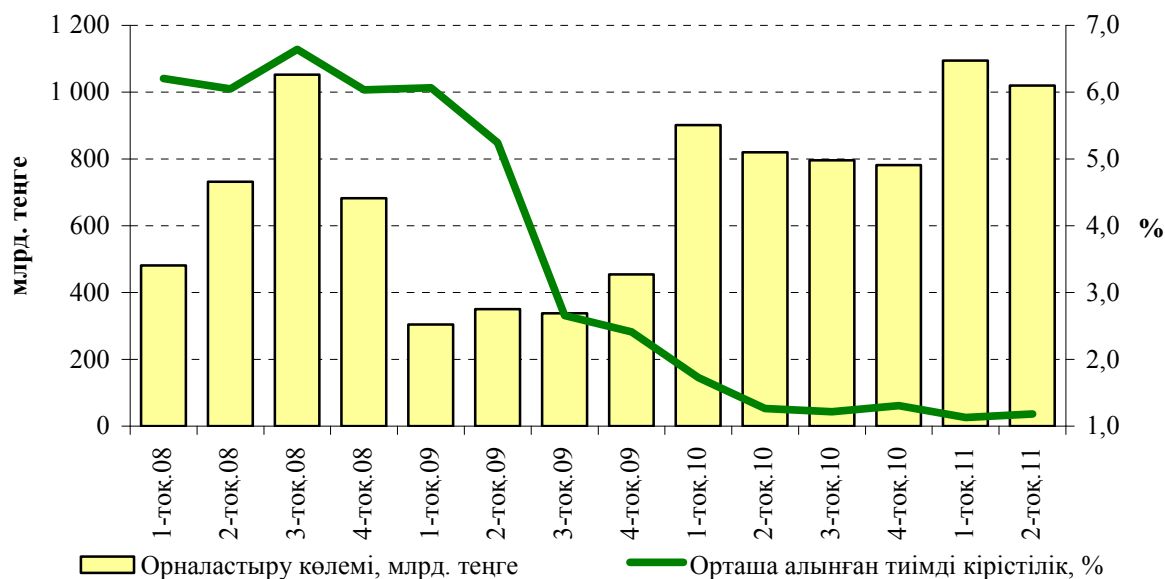
4.3. Ашық нарықтағы операциялар

2011 жылғы 2-тоқсанда банктер тарапынан Ұлттық Банктің қысқа мерзімді ноталарына сұраныс жоғары болып қалды. 2011 жылғы сәуір-маусымда Ұлттық Банк айналыс мерзімі 3 және 6 ай қысқа мерзімді ноталар эмиссиясын жалғастырды.

2011 жылғы 2-тоқсанда шығарылған қысқа мерзімді ноталардың көлемі 2011 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 6,8% төмендеп, 1019,8 млрд. теңге болды. Бұл нарығына қатысушылардың мемлекеттік бағалы қағаздардың осы түрлеріне жалпы сұранысының көлеміне толық сәйкес келді. Қысқа мерзімді ноталар эмиссиясының ең үлкен көлемі (2011 жылғы 2-тоқсан ішіндегі барлық эмиссия көлемінің 44% астамы) маусымға дәл келді. Орналастырылған ноталар бойынша орташа алынған кірістілік 2011 жылғы 1-тоқсандағы 1,13%-дан 2011 жылғы 2-тоқсанда 1,18%-ға дейін ұлғайды (43-график).

43-график

Қысқа мерзімді ноталарды орналастыру көлемі және олар бойынша кірістілік (кезең үшін)

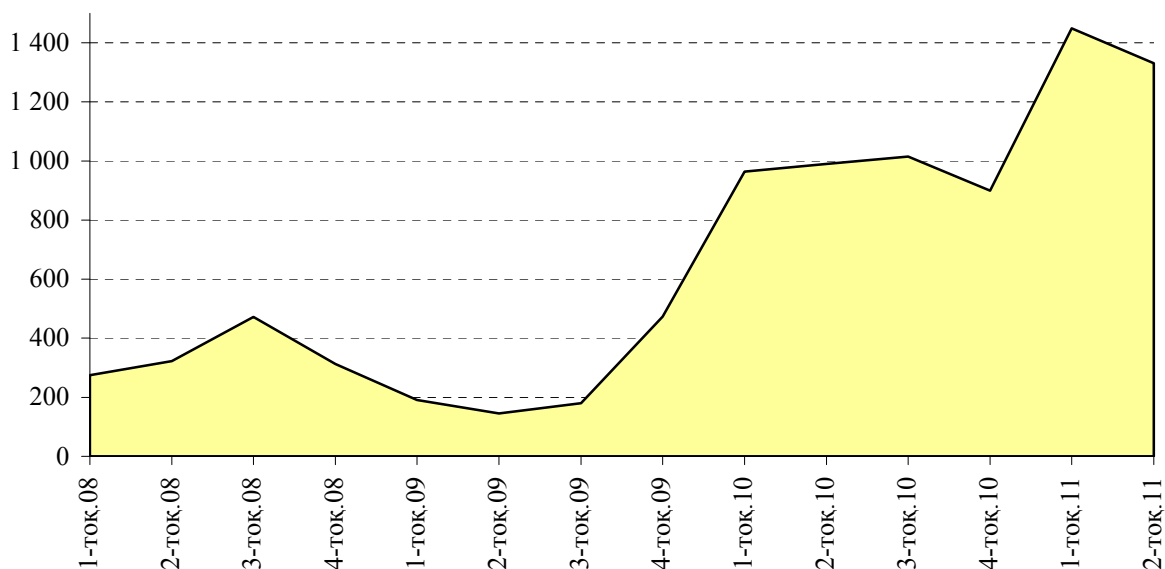

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы маусымның аяғында айналыстағы қысқа мерзімді ноталардың көлемі 1330,6 млрд. теңге болды, бұл 2010 жылғы желтоқсанның аяғындағы көлемнен 1,5 есе көп (44-график).

44-график

Айналыстағы қысқа мерзімді ноталар, млрд. теңге (кезең аяғында)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

4.4. Тұрақты механизмдер

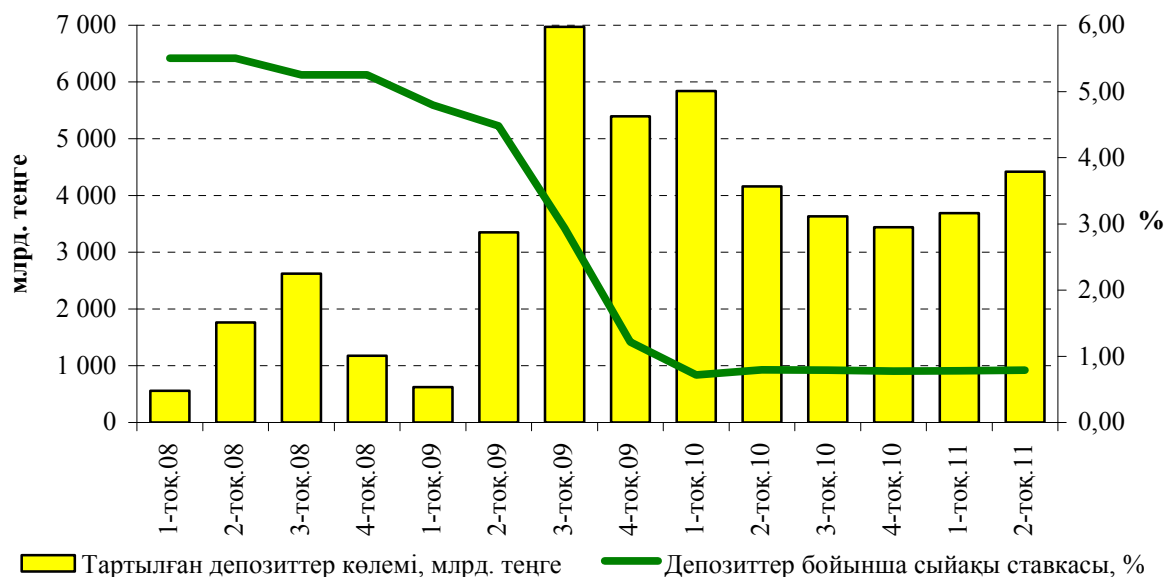
2011 жылғы 2-тоқсанда өткен тоқсанмен салыстырғанда банктерден тартылған депозиттердің көлемі ұлғайды. Тарту көлемі бүкіл кезең ішінде жоғары болып қалды,

бұл ретте тарту шегі (2011 жылғы 2-тоқсан ішіндегі жалпы тарту көлемінің 35%-дан астамы) маусымға тиесілі болды. Тұтастай алғанда, 2011 жылғы сәуір-маусымда 4420,2 млрд. теңге сомаға депозиттер тартылды, бұл 2011 жылғы 1-тоқсандағы көлемнен 19,7% көп және 2010 жылғы 2-тоқсандағы көлеммен салыстырғанда 6,3% көп.

Депозиттер бойынша сыйақының орташа ставкасы 2011 жылғы 2-тоқсанда өткен тоқсандағымен салыстырғанда 0,78%-дан 0,79%-ға ұлғайды (45-график).

45-график

Ұлттық Банк тартқан депозиттер бойынша сыйақы көлемі және ставкалары (кезең ішінде)

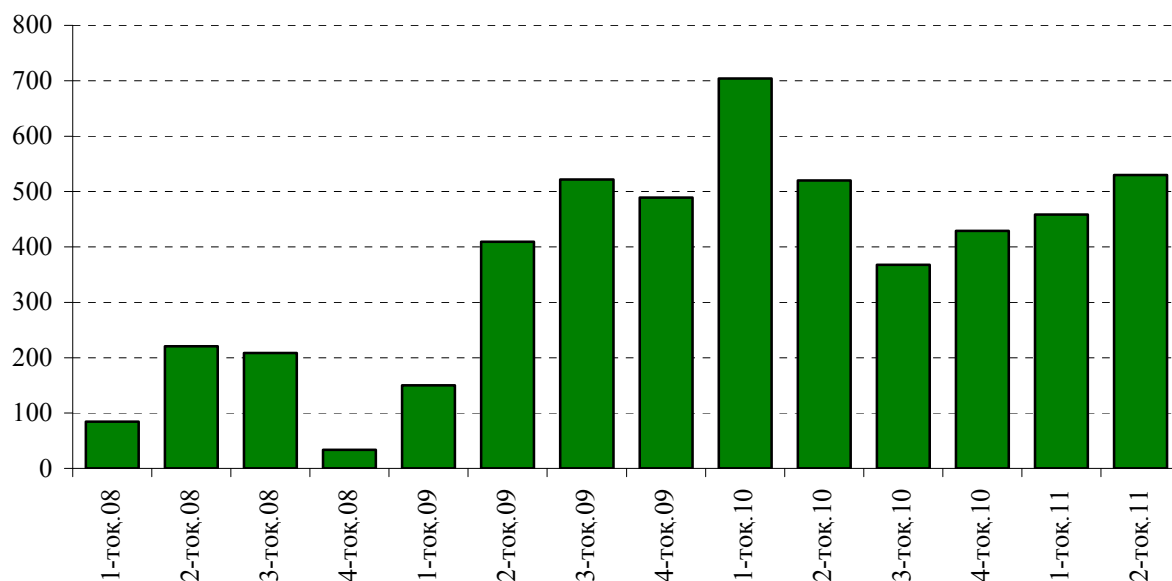

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Депозиттерді тарту көлемінің ұлғаюы Ұлттық Банктің олар бойынша өтелмеген міндеттемелері көлемінің қоса өскенін көрсетеді. 2011 жылғы маусымның қорытындылары бойынша банктердің Ұлттық Банктегі депозиттері бойынша өтелмеген берешек қалдықтарының көлемі 529,6 млрд. теңге болды, бұл 2010 жылғы желтоқсандағы көлеммен салыстырғанда 23,4%-ға көп (46-график).

46-график

Ұлттық Банктің банктерден тартқан депозиттері бойынша өтелмеген міндеттемелерінің көлемі, млрд.тенге (кезең аяғында)

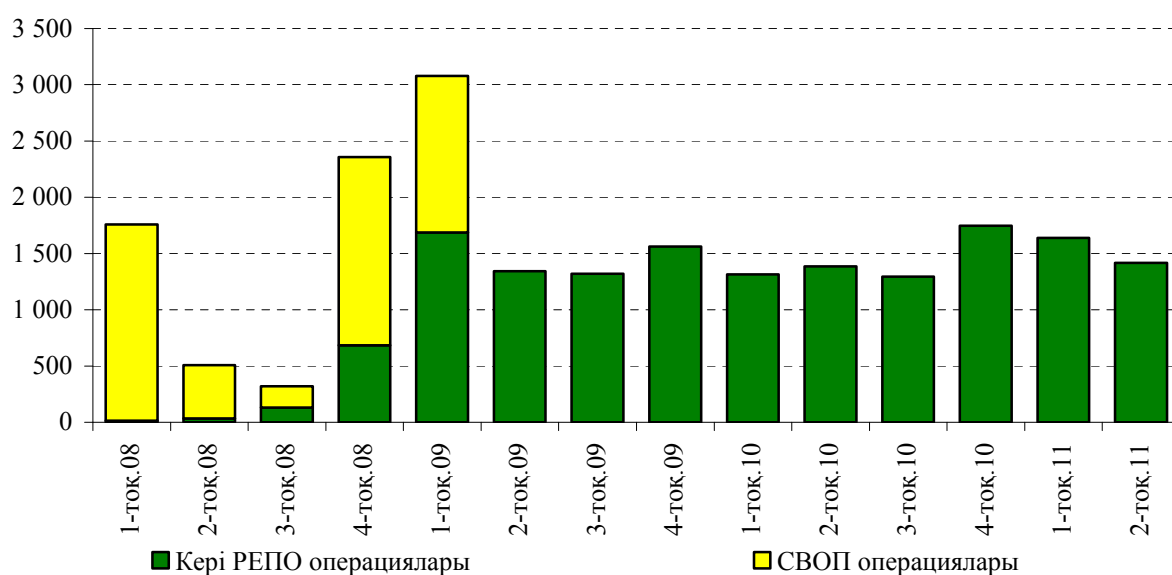

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

Айықтыру операцияларын жүргізуден басқа Ұлттық Банк 2011 жылғы 2-тоқсанда кері РЕПО операцияларын жүргізу арқылы қайта қаржыландыру заемдарын банк секторына ұсынуды жалғастырды. Кері РЕПО операцияларының жалпы көлемі 2011 жылғы сәуір-маусымда 1416,9 млрд. тенге болды. Сонымен қатар, аталған операциялардың көлемі осының алдындағы тоқсанмен салыстырғанда 13,6%-ға төмендеді (47-график).

47-график

Ұлттық Банктің қайта қаржыландыру операцияларының көлемі, млрд. тенге (кезең ішінде)

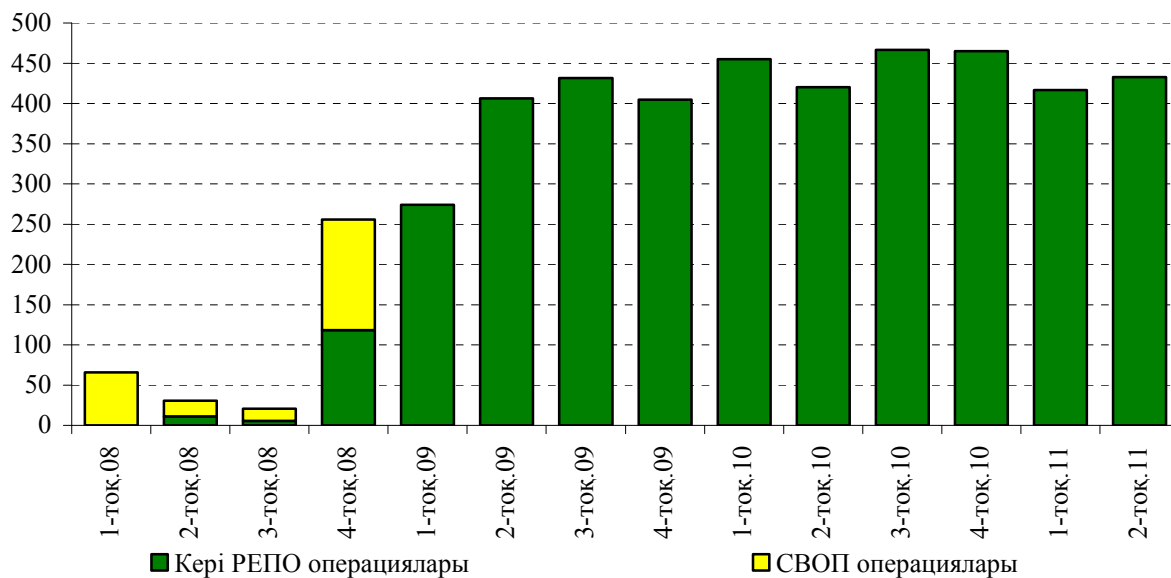

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі

2011 жылғы маусымның аяғында кері РЕПО операциялары бойынша өтелмеген берешектің көлемі 432,7 млрд. теңге болды (48-график).

48-график

Ұлттық Банктің қайта қаржыландыру операциялары бойынша өтелмеген міндеттемелерінің көлемі, млрд. теңге (кезең аяғында)

Дерек көзі: Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі